Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 168 (418) ◆ П'ятниця, 4 вересня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

РОЗМОВА З ПОСЛОМ США

Учора Президент України Леонід Кравчук прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла Сполучених Штатів Америки Романа Попадюка. В ході дружньої розмови були обговорені питання дальшого розвитку співробітництва між двома державами. Зокрема сторони торкнулися проблем діяльності американських фірм в Україні. Пан Попадюк також поінформував Президента Кравчука про роботу Американської торгової палати в нашій країні. Під час зустрічі було обговорено ряд інших питань, які становлять взаємний інтерес.

УКРАЇНА — РУМУНІЯ: НОВИЙ ЕТАП ВІДНОСИН

Учора до Бухареста з офіційним візитом прибув міністр закордонних справ України Анатолій Зленко. У столичному аеропорту Отопень, прикрашеному державними прапорами України й Румунії, високого гостя зустрів його румунський колега Андріан Нестасе.

— Ми прибули, щоб обговорити з керівництвом Румунії важливі питання щодо майбутнього розвитку двосторонніх відносин, — заявив у аеропорту журналістам керівник українського зовнішньополітичного відомства.

Саме пошуку шляхів до встановлення дружніх, рівноправних, взаємовигідних контактів між Україною і Румунією в різних галузях були присвячені переговори, які відбулися згодом у Міністерстві закордонних справ Румунії. По їх закінченні Анатолія Зленка прийняв Президент Румунії Іон Ілієску.

Прагнення двох суверенних держав-сусідів до поглиблення контактів засвідчило підписання по обіді українсько-румунської Консульської конвенції, а також Угоди про співробітництво в галузі культури, науки і освіти.

Після церемонії підписання відбулася прес-конференція, на якій міністри закордонних справ України та Румунії підсумували результати двосторонніх переговорів.

Утім, на цьому напружений робочий графік першого дня перебування української делегації в румунській столиці не закінчився. Увечері Анатолій Зленко зустрівся з представниками української громади в Румунії.

Ігор ГРУШКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Бухарест.

Страйк на «ковбасному» тлі

ЗАДОВОЛЬНЯТИ СВОЇ ПОТРЕБИ ЗА РАХУНОК ІНШИХ — НЕПРИПУСТИМО,— ТАК ВВАЖАЄ ПЕРЕВАЖНА БІЛЬШІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Київський залізничний вокзал 3 вересня 1992 року. Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Страйк, який оголосили з 2 вересня п'ять вільних профспілок, що входять до Координаційної Ради, викликав ефект вибуху на досить спокійній останнім часом політичній арені України.

Уже ввечері 2 вересня по радіо від імені групи народних депутатів України (не назвавши, правда, нікого) виступив із заявою А. Мостиський, звинувативши організаторів страйку в зв'язках із «старою номенклатурою». УРП, СУС, ДемПУ, комітет «Крим з Україною» та КНДС розповсюдили заяву, в якій звернулися до страйкарів з пропозицією утриматись від акції принаймні до початку сесії Верховної Ради. А якщо тоді уже не буде прийнято рішення про формування уряду економічних реформ, повернутися до порушених страйкарями питань.

Прес-служба Кабінету Міністрів повідомила про те, що дії страйкуючих суперечать діючому в Україні законодавству. Мінтранс України звернувся з позовом до Верховного Суду України з вимогою визнати страйк незаконним з усіма витікаючими наслідками.

ВОСТ, в цілому підтримуючи вимоги вільних профспілок (допомагали створювати їх!), вважає його «ковбасним». Голова ВОСТ Олександр Іващенко першим серед винуватців, які спровокували страйк, назвав уряд, висловив позицію ВОСТ, згідно якої треба вимагати його відставки. Але заявив, що вдаватися до страйку сьогодні не можна. Підписувати тарифні угоди можна буде, за його словами, лише з новим урядом — урядом народної довіри.

За повідомленнями з пресцентру Консультативної ради Вільних профспілок України, страйк підтримали близько 40 шахт у Первомайську, Вугледарі, Павлограді, Червонограді, Єнакієвому, Макіївці, Нововолинську, Кривому Розі. Приблизно на двадцяти вузлових залізничних станціях практично паралізовано рух (всі залізниці України), не працюють всі аеропорти.

За повідомленням власного кореспондента «ГУ», не підтримали страйк машиністи вузлової станції імені Та-

(Закінчення на 2-й стор.).

КОМУ СОРОМ, КОМУ ЩО

2 вересня 1992 року о 16 годині біля будинку представника Президента України по Києву Івана Салія почали безстрокову голодовку протесту віруючі на чолі з новообраним управляющим канцелярією УПЦ Київського патріархату митрополитом Переяславським і Сечеславським Антонієм. Протестують вони проти відмови Івана Салія передати новій конфесії храм Феодосія Печерського, розташований напроти Києво-Печерської Лаври. Цей храм Президент України Леонід Кравчук, за словами митрополита Антонія, пообіцяв віддати церкві ще у березні цього року. Підтримали можливість передачі храму УПЦ—КП і представники міської держадміністрації, однак Іван Салій відмовляється поки що це робити. «Мені соромно за представника Президента в Києві», — заявив нашому кореспондентові владика Антоній. До основної вимоги голодуючих додалася ще одна — відставка Івана Салія.

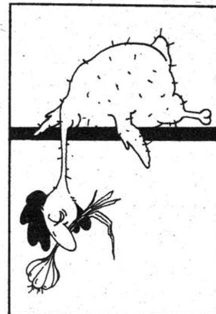
НАШЕ ТУТ НЕ ПРОЙДЕ

Співробітники управління СБУ по Житомирській області спільно з місцевими митниками провели вдалу операцію по вилученню великої партії художніх цінностей, яку намагалася вивезти за кордон група людей, що вирушали на постійне проживання в одну із зарубіжних країн. У них виявлені старовинні ікони у срібних оправах, картини, китайські вази, статуетки, столове срібло та інші предмети. А ще — релігійні і світські книги, видані у XVI—XVII століттях, повне зібрання енциклопедії Брокгауза та Ефрона, десятки різних довідників віком у кілька століть. Звідки було викрадено ці речі і як вони потрапили до рук спритників, покаже слідство. Усі предмети буде повернуто до музеїв та бібліотек України.

Читайте в номері

У Рівненській області взялися за розведення бройлерів. На базі колишнього міжколгоспного нетельного господарства, що біля райцентру Березне, створено птахорадгоспплемрепродуктор «Березнівський». Про турботи його працівників і розповідає власкор.

До уваги передплатників Москви та Підмосков'я

Передплата на «Голос України» та інші українські періодичні видання проводиться в магазині «Українська книга» (вул. Арбат, 9) та в бібліотеці української літератури (вул. Ухтомська, 21).

За довідками звертатися за телефоном: 360-38-41.

Юрій КОНОНЕНКО, секретар об'єднання українців у Москві.

Пишемо нову Конституцію України

НАДІЙНІСТЬ ГАРАНТІЙ

Віддаючи належне авторам проекту Конституції України за нові й важливі положення, висловлю свою думку з приводу окремих з них.

Почну з повноважень прокуратури, де працюю понад 25 років і про роль якої можу судити з відповідною компетентністю. Притому без ностальгії за попередніми прокурорськими прерогативами і як громадянин, котрий підпадає під дію цього ж Основного Закону.

Необгрунтовано й нелогічно, на мою думку, обмежувати нагляд прокуратури за відповідністю Законам лише тих актів, що їх приймають органи державної виконавчої влади, місцевого й регіонального самоврядування та стосуються інтересів держави, як це передбачено п. І ст. 220 проекту. Вважаю, його слід розширити, зазначивши, що прокуратура здійснює нагляд і за відповідністю законам актів, що їх видають усі органи, підприємства, установи та організації. Жодних шкідливих наслідків це мати не може, а дисципліна та законність будуть міцніші.

Пунктом 6 цієї ж статті на прокурора покладається захист майнових та інших інтересів держави. Випадає, як бачимо, захист інтересів громадян. З концепції судово-правової реформи в країні, а також із самого проекту Конституції випливає, що центр ваги забезпечення прав громадян повністю переноситься в суди. Погоджуючись із цим, все-таки вважаю, що прокурора від такого обов'язку увільняти не слід. На підтвердження наведу таке. Протягом року на особистому прийомі в мене буває до 280 громадян, зі своїми проблемами, крім того надходить близько 300 письмових звернень. У той чи інший спосіб згідно із законом прокуратура приймала певне рішення. Тепер маємо роз'яснити громадянину, що йому слід звертатися до суду. А це означає звернення, як правило, до адвоката, щоб той написав заяву. Звичайно, треба заплатити за це, птоім заплатити держмито і чекати, доки суд розгляне заяву. Тоді як більшість із цих питань я вирішував з допомогою телефонного дзвінка і п'ятихвилинної розмови з керівником підприємства, організації чи головою сільради. Зрозуміло, у тих питаннях, які належали до моєї компетенції. Тільки корисним для людей і суспільства буде доповнити цей пункт після слів «...інтересів держави» словом «і громадян».

Пунктами 2 і 3 ст. 220 проекту на прокуратуру покладено нагляд за дотриманням законів при проведенні дізнання і попереднього слідства, а також досудове розслідування деяких категорій кримінальних справ. А в ст. 22, 24 зазначено, що арешт, затримання, обшук можуть мати місце лише за вмотивованими рішеннями суду. Сьогодні ці процесуальні дії виконують слідчі та прокурор. Звичайно, перекладаючи право та обов'язок затримання, арешту на суди, автори проекту Конституції мають на меті збільшити гарантії недоторканності громадян. Але поміркуймо, чи так це. У чому найчастіше звинувачували прокуратуру? У звинувальному ухилі. Тепер же хочемо перекласти на суди практично і нагляд за слідством, і сам судовий розгляд. Де гарантії, що суддя не триматиметься під час розгляду справи вже раніше прийнятої ухвали про арешт громадянина? Нині рішення про арешт приймає в першу чергу слідчий. Далі воно проходить фільтр прокуратури і далеко не завжди прокурор погоджується санкціонувати арешт. Крапку над «і» ставить суд — інстанція, яка оцінює необхідність ізоляції людини. А ми хочемо цю процедуру спростити. Вважаю, коли нагляд за дізнанням і слідством залишається за нею, доцільно залишити їй і виконання зазначених процесуальних дій. А для уникнення помилок з моменту затримання, арешту, пред'явлення звинувачення особа має право на адвоката і на оскарження дій слідчого та прокурора до того ж суду, рішення якого є остаточним.

Хочу сказати, що прийняття рішення про затримання й арешт людини далеко не просто. Це пов'язане з великим психічним, моральним навантаженням. І навряд чи знайдеться розважливий суддя, який би горів бажанням брати на себе і таку відповідальність. Крім того, можу навести приклади, коли суди приймали рішення про арешт людини, яку в процесі попереднього слідства ми звільняли з-під варти за відсутністю доказів вини.

Уст. 66 проекту сказано, що у державі існує дві форми власності — публічна і приватна. Вважаю, що повинна бути й колективна. Позбавлення громадян права на колективну власність, яка виправдовує себе в багатьох країнах, було б неправильно і суперечило б ст. 17 Всезагальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року.

Потребує уточнення ст. 74 проекту, в якій говориться, що держава гарантує свободу підприємництва, сумлінної та ненадмірної конкуренції. Поняття «сумлінна та надмірна» неконкретні: хто і який критерій братиме при визначенні сумлінності та надмірності? Тут можливе свавілля.

У проекті Конституції державну владу поділено на законодавчу, виконавчу і судову. Всі вони рівні. У такому разі не буде правильно встановлювати парламентський контроль над судовою владою, як це записано в п. 3 ст. 136 проекту.

У частинах 2 і 3 ст. 119 проекту зазначено, що права голосу не мають громадяни, визнані судом недієздатними, а здійснення виборчого права зупиняється для осіб, яких утримують за вироком суду в місцях позбавлення волі. Частиною 4 цієї статті, вважаю, має бути: «Не беруть участі в голосуванні душевнохворі особи». Тому що далеко не кожного психічнохворого позбавляють дієздатності, а от участі у виборах людина, як не усвідомлює своїх дій, до одужання брати не повинна.

Іван ІВАШКЕВИЧ, прокурор Берегівського району — радник юстиції.

СТРАЙК НА «КОВБАСНОМУ» ТЛІ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

раса Шевченка Одеської залізниці, хоча солідарні з вимогами КРВП. Вони взяли на себе замість страйкуючих київських залізничників рух поїздів від Шевченківської дільниці до Миронівки. Працює аеропорт Черкаси, шахти Ватутіново.

Перший заступник командира об'єднаного авіазагону у Львові повідомив кореспондента «ГУ», що львівські авіатори готові працювати, але вимушено не можуть цього робити. Заступник начальника Львівського відділка залізниці повідомив, що припинив роботу лише вантажний транспорт. Пасажирські поїзди вирушають за графіком, хоча кілька бригад машиністів довелося замінити.

— Рівненські залізничники, — повідомив нашого кореспондента виконуючий обов'язки начальника Рівненського відділка Львівської залізниці Петро Безуглий,— не підтримали страйк. Бригади машиністів допомагають пересуванню потягів, які блокуються на інших вузлах. Рівненське авіапідприємство страйкує.

Припинив роботу Донецький аеропорт. Частково не працює Кіровоградський — не може приймати літаки, оскільки страйкують авіадиспетчери Київської та Сімферопольської зон. Завмер Херсонський аеропорт...

За повідомленням нашого кореспондента, працює Харківський аеропорт, але відмінено майже всі рейси на Україну. На країни СНД літаки йдуть за графіком. Перший заступник начальника Південної залізниці Віктор Кустовський спростував повідомлення про те, що паралізовано рух поїздів — страйкують лише у Кременчуцькому локомотивному депо.

Аеропорт Жуляни. 2 вересня 1992 року.
Фото Валерія СОЛОВЙОВА.

Одеська залізниця, як повідомив нашого кореспондента голова територіального комітету профспілки залізничників і транспортних будівельників Вадим Ткачов, не підтримала страйк.

Майже всі політичні партії і рухи виступили з заявами з приводу страйку. Майже всі погодилися з тим, що вимоги страйкарів — законні. Але з тим, щоб добиватися цих вимог саме у такий спосіб, не погодився ніхто. За інформацією, яка надійшла до редакції, йдуть інтенсивні консультації з тим, щоб підключити КРВП до запланованих на жовтень переважною більшістю демократичних організацій широких політичних акцій, спрямованих на зміну політичної ситуації в Україні. З заявою з цього приводу виступив Рух, де страйк названо «випусканням пари» перед цими акціями. Рух закликав страйкарів обмежитись частковим задоволенням вимог і припинити страйк з тим, щоб у жовтні виступити єдиним фронтом.

Як повідомила прес-служба Кабінету Міністрів України, не працюють лише 4 залізничних депо, які, втім, можуть принести серйозні збитки народному господарству. Розпорядженням Кабінету Міністрів Міністерство оборони України має взяти на себе забезпечення роботи служб супроводу у цивільній авіації. Минулої доби в цілому по Україні затримано 405 рейсів літаків. Збитки підраховуються. Але, як повідомили у прес-службі Кабінету Міністрів, 1, 2, і 3 вересня урядова комісія продовжувала вести переговори з профспілками.

Підготував Костянтин ПАРИШКУРА.

ДО РЕЧІ

Як нам повідомили у фінансово-економічному управлінні залізниць України, страйк на залізницях за добу «вийняв» з державної кишені 175 мільйонів карбованців.

НЕ СТІЙ, МАШИНІСТЕ!

(Репортаж з місця події)

Збиралась поїхати на Львівщину, аби забрати свою дочку, і потрапила в епіцентр подій. Вокзал приголомшив мене таким скопищем народу, якого мені, яка не раз бувала на різноманітних мітингах, все ж не доводилось бачити. Перше, що різко шмагонуло по нервах — це плач дітей і крики жінок. Міліціонерів не видно. Потім я зрозуміла чому. Будь-яка людина у формі збирала навколо себе гурт розлючених, роздратованих людей. На свій поїзд я, як і всі, хто зібрався того вечора й тої ночі на вокзалі, не сіла. Поїзди стояли. Провідники заспокоювали своїх пасажирів: ми не винні, не нападайте на нас, ми не страйкуємо. Страйкують машиністи.

Електровози пригнічували своєю порожнечею. Там нікого. А у начальника вокзалу людей сила-силенна. Він зірваним голосом намагається якось заспокоїти відвідувачів. Йому не до преси. На його столі заходиться в істериці жінка, яка не встигла на операцію, яку робили її дитині. Поруч інвалід на милицях з обгорілим від внутрішнього болю обличчям. Добирається у Дніпропетровськ на похорон сина. Панораму вокзалу важко описати. Діти на сходах, в туалетах, просто на підлозі. Дорослі з надією вслухаються в голос динаміка. Там одне і те ж: «У зв'язку зі страйком машиністів електровозів відправлення поїздів відкладається на невизначений час».

На вокзалі я шукала хоч якусь інформацію про місцезнаходження страйкового комітету, якісь листівки із вимогами машиністів. Треба мати вагомі підстави, — мислилось мені, — аби зробити своїми заложниками сотні тисяч людей. Аби не розуміти, скільки горя в скільки будинків увійде сьогодні, завтра. Порожньо. Жодних оголошень, плакатів, інформації. Медпункт переповнений, звучить сирена «Швидкої».

Голова координаційної ради вільних профспілок машиністів України Семен Каріков не сходить з телефона: керує страйком. На проводі Кременчук. Погано чути. Фастів. Перший страйку не підтримав. Якийсь потяг застряг під Києвом. Повезли їсти. На вокзалі якогось із машиністів пасажири взяли заложником. Звільнили. Атмосфера наелектризована.

Поки зайнятий Каріков, питаю Валерія Гуменюка — члена президії координаційної ради профспілок України за причини страйку. Тарифні угоди, які не хоче підписувати уряд. Зверталися до Масола, особисто до Фокіна. Голодували. Для мене слово «тарифні угоди» нічого не каже. «А як ми можемо розмовляти з непрофесіоналом, — відповідає мені Гуменюк, — ви все одно не зрозумієте». Не зрозумію — погоджуюсь, зате добре розумію людей, які зібрались на вокзалі. Прошу показати листівки, якісь вимоги. Немає? Все роздали? Зрештою вдалося поцупити зі стола якогось пошарпаного і обірваного з одного боку аркушика. Мова там про необхідність створення вільних професійних спілок. Декілька пунктів про тарифні угоди, які регламентували б заробітну плату, безпеку, охорону здоров'я. Це все, що мені змогли показати в штабі страйку.

В перерві між дзвінками Каріков кидає: знаєте, скільки заробляє машиніст? Не знаю, думаю, що багато більше, ніж я. Збоку кидають: це ваші проблеми. Машиністи показують аркушики із сумами заробітної плати: 12, 13, 14, 15 тисяч. У когось менше — тих не бачила. У когось більше — ті не підійдуть.

Каріков на запитання, чому не були попереджені пасажири заздалегідь, повідомляє, що інформацію розсилали по всіх агентствах. Коротку інформацію друкував і «Голос України», але чому не зустрілися з представниками преси, чому не виступили по радіо? Сьогодні, повідомляє він, «Маяк» тричі передавав про це. Мій приймач бере три програми. Всі українські. Мій приймач не бере «Маяка».

«Так ви зрозумійте, у нас робота важка». Я з тим погоджуюсь. Робота справді тяжка. Але зрозуміти їх не можу. Бо коли йдеться за дорослих чоловіків і жінок з грудними дітьми — я завжди на боці жінок і дітей.

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Десятиліттями було так: у Москві існувало Міністерство рибного господарства СРСР, а на місцях — його відомчі басейнові управління з охорони й відтворення рибних запасів та регулювання риболовства. Охороняли, відтворювали й регулювали, зрозуміло, так, як наказувало, пильнуючи насамперед власні інтереси, оте міністерство. Цього центру, як і самого Союзу, вже нема. А управління — залишилися: в Україні — це Захчоррибвод, Кримчоррибвод та Укррибвод. Втративши московського покровителя, в самостійній Україні вони на якийсь час стали ніби нічийними.

Порушуємо проблему

ДОЛЯ РИБООХОРОНИ: СЛОВО ЗА УРЯДОМ

НЕ ВПЕВНЕНИЙ, що всі читачі «Голосу України» звернули увагу на такий факт. 29 квітня цього року наша газета опублікувала Указ Президента України, яким скасовано розпорядження представника Президента в Миколаївській області про створення там обласної держрибінспекції, підпорядкованої Укррибводу. Привід для цього скасування такий: порушено законодавчі акти щодо управління держмайном, перевищено надані представникові Президента повноваження.

Ситуація, однак, висвітлила й другий бік медалі: поміж «нічийними» басейновими управліннями, досі рівними за своїм статусом, почалася боротьба за «верховенство». А розпочав її Укррибвод. Організація столична, ближча до керівних державних структур. Власне, саме з подачі Укррибводу й з'явилося згадане розпорядження представника Президента в Миколаївській області. А коли воно було скасоване, то начальник цього управління Леонід Науменко не заспокоївся. Бо вже 2 червня видає свій наказ: «Прийняти із Захчоррибводу до складу Укррибводу Миколаївську обласну та Очаківську морську інспекції рибоохорони з їх особовим складом, фінансами та матеріальними цінностями за станом на 29 травня 1992 року». І посилається при цьому на листи Фонду державного майна України та Миколаївської обласної держадміністрації.

Після отого наказу у Фонді державного майна, схоже, схаменулися (пряма ж непокора Президентові), свого листа спішно визнали недійсним, що, однак, не зняло запитань, які виникли у зв'язку з отією дивною «реорганізацією». Найперше з них таке: як це так — «прийняти» від іншої, рівної тобі організації людей, майно та фінанси без її на те згоди і навіть відома? Тим більше, що Указом Президента це було заборонено? Та й потім: чи ж на користь справі, адже саме в системі Захчоррибводу довгі роки працювали обидві згадані інспекції, і працювали добре. А Укррибвод — десь за сотні кілометрів? Окрім того, порушується випробуваний басейновий принцип рибоохорони: хоч штучні кордони між Очаківською морською інспекцією та Захчоррибводом, під опікою якого вся західна частина Чорного моря, тепер виставляй. Але ж риба кордонів не дотримується!

Розгадка тут проста. Вона в одній фразі з наказу Л. Науменка: «... з метою створення єдиної рибоохоронної політики України». Але хто уповноважив звичайне собі басейнове управління проводити оту єдину загальнодержавну політику? Чи, може, воно бачить себе в ролі своєрідного міністерства, якому підпорядковані всі місцеві органи рибоохорони і яке саме підзвітне лиш Кабінетові міністрів?

У Захчоррибводі, де бесідував з його керівниками, спеціалістами, ідеї створення під одного столичного відомства не підтримують. І не через якісь там власні амбіції.

— Сьогодні органи рибоохорони різних відомств діють в Україні розрізнено, нескоординовано, що неабияк шкодить справі, — ділився зі мною заступник начальника Захчоррибводу Володимир Рибалко. — Варто, на нашу думку, всіх їх підпорядкувати Міністерству охорони навколишнього середовища України, зберігаючи басейновий принцип їхньої структурної організації. Це виправдано з усіх точок зору: по-перше, замість відомчого підходу буде забезпечено більш дійовий — державний; по-друге, рибоохорона органічно поєднається з охороною природних ресурсів України взагалі, складовою частиною якої вона, по суті, є, але була штучно від неї відірвана. Нарешті об'єднаються зусилля всіх підрозділів і спеціалістів, що працюють у цьому напрямі, для вирішення проблем охорони й відтворення рибних запасів.

Обгрунтовуючи цю концепцію, начальник Захчоррибводу Анатолій Рябошапко направив такі пропозиції колективу на адресу Кабінету міністрів України: на території України розмежувати чотири рибоохоронні басейни — чорноморський, азовський, дніпровський та західний. Відповідно до цього на базі Захчоррибводу, Кримчоррибводу й Укррибводу, а також Чорноморської й Азовської інспекцій без збільшення асигнувань створити чотири басейнових управління. А координувати їхню роботу міг би відповідний відділ Мінприроди.

Прем'єр-міністр В. Фокін доручив Мінприроди України всебічно розглянути ці пропозиції. Міністр Ю. Щербак зібрав нараду, запросивши представників усіх рибогосподарських організацій. Її учасники зійшлися на думці: деградація й виснаження рибних запасів зумовлені в першу чергу погіршенням екологічного стану водойм. умов та ефективності природного відтворення рибних запасів. І як же усунути лихо? Отут думки розійшлися.

— Що стосується працівників рибогосподарських організацій, — робить висновок Ю. Щербак, — то, виступаючи з вузьковідомчих позицій, вони практично не дали конструктивних пропозицій щодо розв'язання цього питання в державних інтересах України. Більшість з них не підтримала пропозиції Захчоррибводу про підпорядкування органів рибоохорони Мінприроди України. Частина промовців запропонувала створити на базі колишніх органів рибоохорони «Укрголоврибвод» з безпосереднім підпорядкуванням Кабінету міністрів України (як-то співзвучно з устремліннями Л. Науменка! — **Г. В.**), інші висловлювалися за повне включення цих органів у систему новоствореного Держрибгосппрому України (хай відомство, за аналогією з колишнім союзним, саме себе контролює? — **Г. В.**).

Ось тобі й державний інтерес. А до чого пристав сам Ю. Щербак? Він — за пропозицію спеціалістів Захчоррибводу. Правда, з деякими поправками: на відміну від них, скажімо, виступає за підпорядкування бази по відтворенню рибних запасів Держрибгосппрому України. За те, щоб Кримчоррибвод був підпорядкований урядові Криму, щоб до Мінприроди належала та частина працівників, яка контролює охорону водних тварин і рослин на континентальному шельфі та у виключній (морській) економічній зоні України, з тим, щоб створити єдину державну контрольну службу на Чорному морі.

Запропонована система, вважає Ю. Щербак, дасть можливість скоротити адміністративний апарат, витрати на утримання контрольних служб, усунути дублювання, зменшити витрати підприємств - природокористувачів, нарешті, надійніше захищати й ефективніше відтворювати рибні запаси. Отаке розмаїття думок і підходів. На чому зупинитися? Останнє слово — за Кабінетом міністрів.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент
«Голосу України».
Київ — Одеса — Миколаїв.

Бройлери «люблять», щоб їх натирали часником

Щоправда, коли вже без пір'я і на шляху до духовки. Ох і смакота виходить! Вони, бройлери, цього не знають. Та й не тільки вони. Відмінного смаку тушкованого з часником, у сметані, закопченого чи й просто відвареного бройлера не відає й переважна більшість мешканців Рівненщини, бо цю дивоптицю тут не розплоджували. Просто ніколи було займатися дрібницями — будували атомний енерговелет, хімічний гігант, текстильний флагман...

ТЕПЕР взялися за розплодження бройлерів. Причому не на голому місці: кудкудакання й кукурікання починається там, де ще не так давно планували організувати великомасштабне мекання і мукання. Простіше — на базі колишнього міжколгоспного нетельного господарства, що біля райцентру Березне, створено птахорадгосп - племрепродуктор «Березнівський».

А куди, спитаєте, поділися нетелі? Їх немає. Розчинилися у просторі. Як говорилося на компартійних форумах, мовляв, поки що не вдалося добитися... Не вдалося, розумієте? Думалося, що буде так гарно, так велично, весь район, думалося, буде закиданий рогатими «молодицями», а вийшло — пшик. Хто ж міг передбачити, що з усього району на той комплекс-велет потрібно буде звозити корми, а потім вивозити гноївку і т. ін. Одне слово, не захотіли колгоспи даремно гроші витрачати, самим вирощувати поповнення для молочного стада виявилося багато вигідніше.

І запанувала, було, під залізобетонними склепіннями гнітюча тиша. А начальство районне — навпаки, заметушилося: куди подіти велетня? Продати кооперативу? Подарувати американцям? Чи просто покинути, щоб народ розібрав на «запчастини»?

Гору взяв, що рідко буває, здоровий глузд. Капітальні приміщення передали системі «Укрптахопрому». Отак і створився вищеназваний птахорадгосп - племрепродуктор, який поставив собі за мету давати після переобладнання приміщень 12 мільйонів добових курчат щороку.

І ось ми розмовляємо з директором птахогосподарства Осовським. Степан Пилипович не стільки говорить, скільки чухає потилицю: діла! Це, мовляв, все одно, що переобладнати зерновий комбайн на картоплезбиральний. Чи навпаки. Але просто гріх було б не використати таких приміщень...

На партфорумах, як назначалося вище, навіть найгрубіші помилки та промахи пояснювали просто — «не вдалося». Чи «ще не повністю вдалося». От як, скажімо, в господині тісто. І ніхто не питав за мільйони, що пішли на всі оті «не вдалося». Як і, до речі, за цей нетельний комплекс, що стає нині пташником. Це було, було, хай воно більше навіть не наснився.

Але ж тепер живемо в новій державі. І маємо твердий намір і хочемо працювати не на «вдалося» чи «не вдалося», а так, як у цивілізованому світі. Поки що, на жаль, лише так само, як і раніше.

— Як ліквідували нетельний комплекс, нам залишили самі ріжки та ніжки — техніки в нас, наче кіт наплакав, ось пшеницю зібрати нічим... — зітхає директор.

Але найгостріша проблема для березнівських птахарів — відведення землі. Виділили їм 370 гектарів угідь, а 230 з них — торфовища, які в даному разі «типове не те»: на таких землях добре родила б картопля чи, скажімо, кормові буряки, а господарству потрібні конюшина, трав'яне борошно. А конюшина торфовищ не любить. Просять районне керівництво, мало не на коліна стають — замініть! Наче й знаходять розуміння, навіть до обіцянок доходить, та казав пан — кожух дам... «Хороший», одне слово, початок, ну, точнісінько, як за тих недобрих часів. Та тоді можна було сказати «не вдалося», а тепер не маємо на це права.

Земля не така, як треба, техніки немає, медикаментів, кормових домішок бракує, грошей катма (їх потрібно десь зо 200 мільйонів), а господарство попри все поволеньки зводиться на ноги. Вже три пташники стали до ладу, до кінця року буде заселено ще три. І вже йде продукція. Працює інкубатор. Лише торік продали десь 140 тонн м'яса бройлерів, реалізували 60 тисяч курчат.

Людина необізнана може подумати: ет, що там переобладнувати! Вигнали телят і мух, посадили курчат — і готуй духовку. Автор цих рядків мав нагоду переконатися в тій «легкості». Одна лишень деталь: щоб завалити оті величезні тунелі, якими витікала гноївка, потрібні сотні й сотні кубічних метрів піску, величезний обсяг демонтажу й наступного складання. А все це поки що робиться господарським способом, підрядчик в юридичній особі «Агробуду» лише «прорізається»...

Одне слово, перший «бройлерний цех» Рівненщини — у великій скруті. Насамперед — у фінансовій. Ніяк розгорнутися з роботами, люди заробляють дуже мало — по якихось дві тисячі карбованців... Чи не привід для роздумів і конкретних дій? Коли вже взялися, розпочали, то треба й завершувати. Коли господар починає будуватися, то не хапається відразу за все — і хату зводити, і хліва, і колодязь копати, і льох мурувати. Потрошки, ладом, одне за одним.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівненська область.

Телеграфним рядком із Запоріжжя

НЕСІТЬ, ДЯДЬКУ, ЗАЛІЗО

Комбінат «Запоріжсталь» розпочав прийняття металобрухту від населення. Платять готівкою — 1300 купонів за тонну.

ТОРГІВЛЯ БОЙКОТУЄ

Торги Запоріжжя не вибрали для реалізації громадянам майже 10 тисяч тонн овочів у господарствах Кам'янсько-Дніпровського району, посилаючись на різні обставини. Наслідок — ціни на ринках не падають.

ІДИ, КУДИ ХОЧЕШ

Першого вересня в обласному центрі відкрито Січовий та Український колегіуми, єврейську школу — навчальні заклади нового типу.

ПАРТІЯ — НА СЦЕНІ

Ліберальна партія України, штаб-квартира якої розташована в Донецьку, влаштувала презентацію в Запоріжжі. Керівництво виступало зі сцени обласного драматичного театру. Всі бажаючі могли цього вечора стати лібералами.

ДОДОМУ, КОЗАЧЕ

Завершується міжнародна експедиція запорізьких яхтсменів «Козацьким шляхом-92». Яхта «Старт», побувавши в Середземному морі, вже повернулася додому, «Славутич» — на шляху від грецьких берегів.

НЕ РИЙ ІНШОМУ ЯМИ...

Компанія алкоголіків у Гуляйполі виготовляла саморобний вибуховий пристрій великої потужності. Та годинниковий механізм спрацював миттєво в хаті громадянина Н., де робили «бомбу». Троє умільців загинули на місці пригоди.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

ВІЙСЬКОВІ ВАНТАЖІ — ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ

У прикордонному місті Чопі відбулася зустріч представників України, Росії та Чехо-Словаччини, на якій обговорено маршрут транспортування майна колишньої Західної групи військ з Німеччини в Росію. Він пройде через територію нашої держави.

Такий маршрут для Росії значно дешевший за північний — через Балтійське море. Україна одержить досить солідну компенсацію. Свою частку за транзит матиме й Чехо-Словаччина — близько двох мільярдів крон. Загалом же Німеччина виділила на цю операцію мільярд марок. Досягнуть в Чопі угоду мають затвердити уряди заінтересованих країн.

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

УСЯ ЄВРОПА В ГОСТІ ДО НАС

Виставки

Виставка «Інпродхарчомаш-92», яка четвертий день працює в Республіканському центрі виставок і ярмарків, викликала чималий інтерес у спеціалістів. Німецькій фірмі «Новеа інтернаціональ», яка вже понад 30 років спеціалізується на організації виставок, вдалося зібрати до Києва найкрупніших західних виробників машин і обладнання для виробництва продуктів харчування.

Чого тільки не побачиш у п'яти павільйонах! І мініпекарню, і міні-пивзавод, і цехи по виробництву ковбас, м'ясних продуктів. Відома німецька фірма ПКЛ, яка спеціалізується на виготовленні машин для упакування молока, соків, не тільки виставила свою продукцію, а й провела для українських спеціалістів науковий симпозіум із цікавими доповідями провідних фахівців.

Швейцарська фірма «Доріт» хоче знайти покупців машин, які виготовляють шинку. Думаю, це буде нескладно, бо «Доріт» пропонує обладнання на будь-яку продуктивність. Скажімо, придбає колгосп чи радгосп машину, що вироблятиме із свинини, баранини, яловичини або птиці до 500 кілограмів шинки в день, і матиме згодом хороший зиск. І коштує такий міні-цех порівняно недорого — від 4800 марок і вище. А для тих, хто поки не заробив валюти, «Доріт» може запропонувати й бартерний варіант угоди.

Начальник збуту «Доріт» Вікторія Кіршнер, яка чудово володіє російською, охоче розповідає про завод у місті Кіллванген, що у Швейцарії, і дочірню фірму в маленькому містечку Валдсхут-Тієнген у Німеччині. Саме звідси й буде поставлене обладнання. Варто тільки зв'язатися з «Доріт» по швейцарських телефонах (056) 71-27-77, 71-59-79, або німецькому (07741) 6-22-86.

Різні почуття охоплюють, коли йдеш повз діючі експонати західних фірм. Це й заздрощі: «Вміють же люди!». І сакраментальне: «Чому немає у нас?» І тривожне: «Невже «Інпродхарчомаш» так і залишиться для нас шпариною, через яку можна зазирнути у світ достатку?». Як хочеться, щоб наші спеціалісти ганялися не лише за поліетиленовими й паперовими пакетами фірм, яскравими проспектами, а й уклали угоди на поставки хоча б сотої частини того обладнання, на якому виготовляють смачні продукти. До речі, вони теж представлені на виставці. Є й такі, про які ми вже й забули, і такі, про які ще не чули. Що ж! Ми йшли своїм шляхом і у виконанні Продовольчої програми. І маємо те, що маємо. **Щоправда, 214 зарубіжних фірм пропонують нам купити машини, які годують Європу екологічно чистими продуктами. Не втратити б цей шанс!**

Олександр ВОЛОДИМИРІВ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПОВЕРНІМО СИНІВ ДОДОМУ

Конференції

Напередодні обласної конференції військовослужбовців з питань соціального захисту, яка відбулася в Будинку офіцерів у Черкасах, зібралися батьки та родичі солдат і офіцерів, що служать за межами нашої держави і хочуть повернутися на Батьківщину. Збори провели обласний осередок Української національної асамблеї та Комітет солдатських матерів. Вони ж взяли активну участь у проведенні конференції, на якій з доповіддю виступив голова Комітету з питань соціального захисту військовослужбовців при Кабінеті міністрів України генерал-майор Вілен Мартиросян.

На конференції, що пройшла в атмосфері гарячих дискусій, обрано уповноважених до державного комітету: підполковників Володимира Петренка, Анатолія Сороку, голову Комітету солдатських матерів лікаря Світлану Касьян.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

ВОЛИНЬ У ВОГНІ

Ситуація

На території Волинської області зареєстровано 53 пожежі: горять ліс, торфовища у Ковельському, Старовижівському, Камінь-Каширському, Любешівському районах. У селі Залухів, що в Ратнівському районі, стихія захопила 25 гектарів під картоплею, 30 — під буряками. На ланах колгоспу імені Ватутіна Ковельського району так і не спромоглися загасити вогонь, який зайнявся ще навесні. Нині ж він бешкетує на 50-гектарному масиві. Серед причин масових пожеж — сухе і жарке літо, невиправдана безпечність людей, наслідки меліоративної політики на Поліссі, яка призвела до висушення, обезводнення лук і водоймищ. Обласна державна адміністрація створила надзвичайну комісію з боротьби з лісовими і торфовими пожежами, фінансове управління виділило мільйон карбованців, у чотирьох районах області оголошено надзвичайний стан.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

До речі

Від початку пожеженебезпечного періоду в Україні згоріло 3885 гектарів лісу, здебільшого — Держлісфонду. Проте, як свідчить статистика, частіше спалахує саме «у вотчинах» агропрому. Суто символічний штраф (1000 карбованців) за недогляд не лякає голів колгоспів і директорів радгоспів, ліс і торфовища горять, але передавати їх Держлісфонду ніхто не збирається, оскільки йдеться про землю. Як там не є, а цю проблему треба вирішувати, бо збитки, завдані державі, вже сягають мільйонів карбованців.

Новий препарат почав випускати Харківський фармацевтичний завод — вкрай необхідний хворим людям, зокрема чорнобильцям, бальзам «Аронія». Його розробили спеціалісти Державного наукового центру лікарських засобів, виготовляють його з високоякісної натуральної сировини. «Аронія» містить полівітамінний комплекс, мі-

ХОЛЕРА П

Тривожними були останні дні для керчан. У місті виявили випадок захворювання на холеру.

Цей неприємний факт було підтверджено на різних рівнях. Так, холерний вібріон «ельтор» більш як через два десятиріччя знову нагадав про себе керчанам. Цього разу його виявили у 32-річного керчанина. 15 серпня машина швидкої медичної допомоги доставила його до лікарні із захворюванням кишечника. Лікарі запідозрили холеру, що підтвердили й дані лабораторного аналізу. На думку медиків, джерелом страшної хвороби могло стати море, де купався хворий. Але більшість сходяться на думці, що «ельтор» потрапив до організму хворого не з води. Його носієм могли стати гідробіонти, тобто рачки й мідії, які хворий вживав в їжу в сирому і недовареному вигляді.

Лікарі уважно обстежили і

Подробиц

всіх тих, з
контакти.
ного вібріо
Звичайно
ва «холера»
тривогу, на
ливо якщо
багато кер
вони) ще
1970 рік,
холерою в
сового хар
тепер санії
дуже серйо
до цього н
ту.
Одразу
протиепіде
ли всіх міс
то на нав
санітарного
точках Чор
брали на
ж, що в ці
лізовані, пр
медичне об
— І ось
головний

Д

Парадокс
Чернігові
квартирі с
яка, без пер
нула на іст
нічної Коре
хе, обожню
Михайла
льмана цієї
святкування
КНДР Кім
то вітала
рея. Щовеч
трі уваги к
бачення.
квартирі я
корейські
моєму не б
ших полоса
ки вождя і
ного земля
— Г
Півні
Якова
бірська, —
хайло Гри
закрив свої
що її кину
Ір Сену пі
роєм ном
став я.
Трапилос
да 1946 ро

Народний
лися до пре
ча з вимого
ку постійни
донест
леми.
НРУ В.
дуть вдатис
права на ві

ПРЕЗИД

Коаліція
парламент»
ка з пропоз
членів коалі
коаліції вход
ПЗУ, ряд мо

Так і жив

ІР
З «А
кроелемент
ти з органі
ХФЗ «Ч

...ПА В ГОСТІ ДО НАС

...роблятиме із ...ини, ялови... до 500 кіло... день, і ма... хороший зиск. ...міні-цех по... ...сто — від ...вище. А для ...не заробив ...ть може за... бартерний

...буту «Доріт» ...ер, яка чудо... ...йською, охо... ...про завод у ...нген, що у ...очірню фірму ...містечку ... у Німеч... ...відси й буде ...днання. Вар... ...ться з «До... ...рських теле... 71-27-77 ...німецькому ...6. ...охоплюють. ...з діючі екс... ...х фірм. Це й ...ють же лю... ...ятилє: «Чо... ...с?» І тривож... «...Інпродхарчо... ...ишиться для ...через яку

можна зазирнути у світ достатку?». Як хочеться, щоб наші спеціалісти ганялися не лише за поліетиленовими й паперовими пакетами фірм, яскравими проспектами, а й уклали угоди на поставки хоча б сотої частини того обладнання, на якому виготовляють смачні продукти. До речі, вони теж представлені на виставці. Є й такі, про які ми вже й забули, і такі, про які ще не чули. Що ж! Ми йшли своїм шляхом і у виконанні Продовольчої програми. І маємо те, що маємо. Щоправда, **214 зарубіжних фірм пропонують нам купити машини, які годують Європу екологічно чистими продуктами. Не втратити б цей шанс!**

Олександр ВОЛОДИМИРІВ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Друг Кім Ір Сена

Парадокси життя: живе в Чернігові в однокімнатній квартирі скромна людина, яка, без перебільшення, вплинула на історичну долю Північної Кореї з її ідеями чучхе, обожнюванням вождя...

Михайла Григоровича Шульмана цієї весни під час святкування 80-річчя вождя КНДР Кім Ір Сена урочисто вітала вся Північна Корея. Щовечора він був у центрі уваги корейського телебачення. У чернігівській квартирі я гортав центральні корейські газети, і подиву моєму не було меж: на перших полосах — великі знімки вождя і нашого усміхненого земляка...

— Г...ем номер ...дин у Півні... Кореї ... ...ають Якова Новиченка з Новосибірська, — розповідає Михайло Григорович, — який закрив своїм тілом гранату, що її кинули під ноги Кім Ір Сену під час замаху. Героєм номер два, мабуть, став я.

Трапилося це 26 листопада 1946 року. Я на той час

Несподіваний ракурс

був головним хірургом військового госпіталю 25-ї гвардійської армії, розквартированої у Пхеньяні. Мені повідомили, що стало погано голові Тимчасового уряду Північної Кореї Кім Ір Сену, якого три дні місцеві медики, не встановивши діагнозу, підтримували морфієм. При огляді виявилося, що гострий апендицит ускладнився перитонітом. Везти хворого до Москви було пізно, ситуація вимагала хірургічного втручання. Чимало лікарів вищого рангу посталися під різними приводами уникнути операції. Боялися відповідальності — адже станом здоров'я північнокорейського лідера цікавився сам Сталін.

Операція пройшла успішно. Так я врятував життя Кім Ір Сену. Він був дуже вдячний, часто запрошував нас з дружиною в гості. Мій син Юрко і його — Кім Чен Ір навіть затоваришували. Не забув він мене й пізніше, коли я повернувся додому.

Цього року, як і в попередні, М. Шульмана доставили спеціальним літаком до Пхеньяна. Протягом місяця він брав участь в урочистостях з нагоди 80-річчя фундатора ідей чучхе. Довелося пожити при справжньому комунізмі — мав великий будинок, прислугу, три автомобілі, безплатне високоякісне харчування. Була і спроба вплинути на життя корейського народу. На офіційному прийомі в центральній резиденції вождя дружина М. Шульмана, Кіра Аркадіївна, обережно, напівжартома, зауважила:

— Вся Корея у тумані від ваших сигарет. Чи не можна ввести на них заборону?

Кім Ір Сен мудро посміхнувся і послався на гіркий досвід Михайла Горбачова: ви ж, мовляв, знаєте, чим закінчилася заборона алкогольних напоїв...

В особистій розмові з Шульманами вождь і учитель не без гордості сказав про перспективність ідей ко-

...рейського ... СРСР обіцял... ...лити квартиру ... а він до свого ... у нові житла ... Крити черніг... ...ло чим...

Михайло Г... 83 роки почу... працює хірур... ському військ... училищі льо...

ВИМАГАЮТЬ ЕФІРУ

Народний рух України та об'єднання «Нова Україна» звернулися до президента Укртелерадіокорпорації Миколи Охмакевича з вимогою надати їм як представникам демократичного блоку постійний ефірний час — годину на тиждень — для того, щоб донести до виборців ... погляди на ті чи інші політичні проблеми. ...інакше, гово...ься в заяві, підписаній співголовою НРУ В. ...орноволом та ... Філенком, ці організації змушені будуть вдатися до більш радикальних заходів для відстоювання права на вільний доступ до засобів масової інформації.

ПРЕЗИДЕНТУ ЗАПРОПОНУВАЛИ ЗУСТРІТИСЯ

Коаліція демократичних організацій «Новій Україні — новий парламент» звернулася до Президента України Леоніда Кравчука з пропозицією провести зустріч з керівниками організацій— членів коаліції для обговорення питань «державної ваги». До коаліції входять ПДВУ, УКРП, УНКП, УКДП, ХДПУ, ЛДПУ ОСДПУ, ПЗУ, ряд молодіжних, жіночих та інших організацій.

Рух-прес.

Сталося, мабуть, найнеймовірніше — в місті Еріче, що в Італії, зібралися такі вчені, про спільну зустріч яких навіть нікому з них не могло б приснитися. Конструктори і творці ядерної, ракетної зброї, спеціалісти з проблем космосу та протиракетної оборони. Прибули також батько водневої бомби Едвард Теллер та керівники програми СОІ. Ми ж, крім усього іншого, привезли на 16-ту сесію міжнародної неурядової організації — Всесвітня лабораторія свою біду — проект «Саркофаг», який обговорюватиметься в рамках міжнародного конкурсу.

Сподіваючись привернути до проблеми безпеки атомних електростанцій увагу видат-

СТВОР... ЗАХ...

Чорнобил...

...них учених ... члени україн... виступили з ... ...відами.

Як зазнач... директор Укр... ління Всесві... рії Геннадій ... ект «Саркоф... терес. З од... щим умам св... попрацювати... існує ще й ...

...НІВ ДОДОМУ

...пив голова Комітету з питань соціального захисту військовослужбовців при Кабінеті міністрів України генерал-майор Вілен Мартиросян.

На конференції, що пройшла в атмосфері гарячих дискусій, обрано уповноважених до державного комітету: підполковників Володимира Петренка, Анатолія Сороку, голову Комітету солдатських матерів лікаря Світлану Касьян.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

Так і живемо

ІРОНІЯ З «АРОНІЄЮ»

Новий препарат почав випускати Харківський фармацевтичний завод — вкрай необхідний хворим людям, зокрема чорнобильцям, бальзам «Аронія». Його розробили спеціалісти Державного наукового центру лікарських засобів, виготовляють його з високоякісної натуральної сировини. «Аронія» містить полівітамінний комплекс, мікроелементи, здатні виводити з організму радіонукліди.

ХФЗ «Червона зірка» раніше виготовляв напівфабрикати, тому це ще маловідома фірма. І, незважаючи на потік замовлень на нову продукцію, нині перебуває на межі банкрутства: основні споживачі — лікарні та аптеки — заборгували заводу понад 20 мільйонів...

Микола КОСИЙ.

Харків.

ТУТ — СПЕКА, Т...

Буває...

Високою майстерністю полонили польських глядачів заслужений танцювальний ансамбль України «Світанок» та ансамбль народної пісні «Славутянка» будинку культури Херсонського суднобудівного заводу. Вісім концертів у містах Освенцімі, Щирку, Живеці, Віслі, Кенти гарантували, на думку організаторів музичного фестивалю в Польщі, посланцям херсонських корабелів перше місце в конкурсі. У ньо-

...му взяли уча... Франції, Іта... хо-Словаччин... Америки, Но... реччини. Од... тисяч злотих... шим, бо за ... су слід було... зичне супрово... ці ж через ... лежної інфо... ли й співал... (фонограму).

...ВОГНІ

Ситуація

...е спромоглися ..., який зай... ...весні. Ніні ж ...а 50-гектарно... ...ед причин ма... ... сухе і жар... ...правдана без... ..., наслідки ...політики на ...ризвела до ви... ...днення лук і ...ласна держав-

на адміністрація створила надзвичайну комісію з боротьби з лісовими і торфовими пожежами, фінансове управління виділило мільйон карбованців, у чотирьох районах області оголошено надзвичайний стан.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

...нах» агропро... ...ційний штраф ...ці) за недо... ...голів колгос... ...рів радгоспів, ...ща горять, але

передавати їх Держлісфонду ніхто не збирається, оскільки йдеться про землю. Як там не є, а цю проблему треба вирішувати, бо збитки, завдані державі, вже сягають мільйонів карбованців.

ХОЛЕРА ПРОМИНУЛА?

Тривожними були останні дні для керчан. У місті виявили випадок захворювання на холеру.

Цей неприємний факт було підтверджено на різних рівнях. Так, холерний вібріон «ельтор» більш як через два десятиріччя знову нагадав про себе керчанам. Цього разу його виявили у 32-річного керчанина. 15 серпня машина швидкої медичної допомоги доставила його до лікарні із захворюванням кишечника. Лікарі запідозрили холеру, що підтвердили й дані лабораторного аналізу. На думку медиків, джерелом страшної хвороби могло стати море, де купався хворий. Але більшість сходяться на думці, що «ельтор» потрапив до організму хворого не з води. Його носієм могли стати гідробіонти, тобто рачки й мідії, які хворий вживав в їжу в сирому і недовареному вигляді.

Лікарі уважно обстежили і

Подробиці

всіх тих, з ким хворий мав контакти. Але у них холерного вібріона не знайшли.

Звичайно, лише згадка слова «холера» викликає у людей тривогу, навіть паніку. Особливо якщо врахувати, що багато керчан (і не тільки вони) ще добре пам'ятають 1970 рік, коли захворювання холерою в місті набуло масового характеру. Ось чому тепер санітарні служби міста дуже серйозно поставилися до цього неприємного факту.

Одразу було скликано протиепідемічну комісію. Сили всіх міських служб кинуто на наведення належного санітарного порядку. А в 30 точках Чорного моря щодня брали на пробу воду. Хворі ж, що в ці дні були госпіталізовані, проходили триразове медичне обстеження.

— І ось, — як повідомив головний лікар Керченської міської санепідемічної станції Іван Ковальчук, — тепер можна з полегшенням зітхнути. Біди вдалося уникнути. Випадок захворювання холерою, на щастя, залишився єдиним — поширення епідемії не допущено. А оскільки десять днів з часу виявлення холерного вібріона минули, а повторного захворювання не спостерігалося, у місті було прийнято рішення про закриття вогнища захворювання. — Хоча заспокоюватися, — наголосив Іван Ковальчук, — ще, звичайно, рано. А тому міські санепідемслужби продовжують вести спостереження за зовнішнім середовищем, посилено санітарний режим. Пляжі в місті відкрито, хоч бажаючих купатися в Чорному морі небагато. Ну, а життю хворого, в якого було виявлено холерний вібріон, вже ніщо не загрожує.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Крим.

Пам'ять

КОШОВИЙ МІЖ ЛЮДЕЙ

Пам'ятний знак легендарному козацькому кошовому Іванові Сірку встановили у старовинному селі Торговиці, що в Новоархангельському районі. Понад чверть століття запорізький ватажок зі своїми лицарями боронив тут від нападників українсь-

...кі землі. У ... та 1664 рок... поляків. Та ... за часів со... ...дівництва. ... дні Дня нез... ли про коза... рожці вісім... посаду коше... нували вул... ...ка на Іва... партз'їзду ...

М... Новоарха... Кірового...

Кримінал...

«ЖНИВУЮТЬ...

На Буковину «злітаються» збирачі опіумного маку, який цього року вродив як ніколи. Їдуть вони з Краснодара й Анапи, Дніпропетровська й Керчі, Баку і Геленджи-

...ка. Одна г... ...віть із Са... швидко зл... любителі ду...

Підрозділ... равління по... команією

...уг Кім Ір Сена

...иття: живе в
...однокімнатній
...мна людина,
...ьшення, впли-
...ну долю Пів-
...ї ідеями чуч-
...ям вождя...
...горовича Шу-
...есни під час
...-річчя вождя
...Сена урочис-
...Північна Ко-
...він був у цен-
...ського теле-
...чернігівський
...ав центральні
...ети, і подиву
...між: на пер-
... великі зні-
...ого усміхне-

...омер ...лин у
...ї ...ають
...ка з Новоси-
...зповідає Ми-
...вич, — який
...илом гранату,
...під ноги Кім
...с замаху. Ге-
...два, мабуть,
... 26 листопа-
...Я на той час

Несподіваний ракурс

був головним хірургом військового госпіталю 25-ї гвардійської армії, розквартированої у Пхеньяні. Мені повідомили, що стало погано голові Тимчасового уряду Північної Кореї Кім Ір Сену, якого три дні місцеві медики, не встановивши діагнозу, підтримували морфієм. При огляді виявилося, що гострий апендицит ускладнився перитонітом. Везти хворого до Москви було пізно, ситуація вимагала хірургічного втручання. Чимало лікарів вищого рангу постаралися під різними приводами уникнути операції. Боялися відповідальності — адже станом здоров'я північнокорейського лідера цікавився сам Сталін.

Операція пройшла успішно. Так я врятував життя Кім Ір Сену. Він був дуже вдячний, часто запрошував нас з дружиною в гості. Мій син Юрко і його — Кім Чен Ір навіть затоваришували.

Не забув він мене й пізніше, коли я повернувся додому.

Цього року, як і в попередні, М. Шульмана доставили спеціальним літаком до Пхеньяна. Протягом місяця він брав участь в урочистостях з нагоди 80-річчя фундатора ідей чучхе. Довелося пожити при справжньому комунізмі — мав великий будинок, прислугу, три автомобілі, безплатне висококісне харчування. Була і спроба вплинути на життя корейського народу. На офіційному прийомі в центральній резиденції вождя дружина М. Шульмана, Кіра Аркадіївна, обережно, напівжартома, зауважила:

— Вся Корея у тумані від ваших сигарет. Чи не можна ввести на них заборону?

Кім Ір Сен мудро посміхнувся і послався на гіркий досвід Михайла Горбачова: ви ж, мовляв, знаєте, чим закінчилася заборона алкогольних напоїв...

В особистій розмові з Шульманами вождь і учитель не без гордості сказав про перспективність ідей корейського соціалізму: в СРСР обіцяли кожному виділити квартиру до 2000 року, а він до свого ювілею вселив у нові житла 50 тисяч сімей. Крити чернігівчанам не було чим...

Михайло Григорович у свої 83 роки почуває себе добре, працює хірургом у Чернігівському військово-авіаційному училищі льотчиків. Щойно громадськість привітала автора 18 друкованих праць з медицини, кавалера понад десятка орденів та медалей з шістдесятирічним професійної діяльності...

Сергій ПАВЛЕНКО.

На фото: М. Шульман з дружиною в гостях у Кім Ір Сена.

Чернігів.

Отакої!

Долар? Де взяв?!

Маю покаятися: злякалася я інфляції, незахищеності перед завтрашнім днем і вибудувала такий план — зібрати всю наявну карбованцеву й купонну готівку, купити на неї на чорному ринку валюту — й відкрити рахунок у банку. Не казна-які гроші виходять, але все-таки. А з іншого боку — у нашої незалежної держави з валютою сутужно. Ось і допоможемо одне одному — хай розпоряджається моїм вкладом, а мені хоч невеликий відсоток виплачує.

Але як це зробити? Найповнішу інформацію одержала в управлінні валютних ресурсів і кореспондентських відносин акціонерного комерційного банку «Україна». Дуже ввічливо мені пояснили, що відкрити рахунок приватній особі банк не може, оскільки керуються Законом «Про валютне регулювання в СРСР», який не дозволяє цього робити. Скажімо, вкладник має подати довідку про те, звідки в нього закордонна валюта. Якщо, звичайно, ви принесете мільйон, то спитають, де ви його взяли. А якщо 100 доларів, то й не розмовлятимуть.

Комерція є комерція: банкові невигідно мати справу з дрібними рахунками — операції з їх обробкою коштують дуже дорого. Крім того, відверто кажучи, і кадрів не вистачає. От і виходить, що витрати перевищують прибуток.

Та виявилось, що й це ще не все. З'ясувалося, що сенсу для мене у такому вкладі все одно немає: річні складають всього два відсотки. Але якщо я захочу забрати свої гроші назад, то повинна буду заплатити за їх зберігання... три відсотки.

— Що ж, доведеться шукати заможного дядечка в Америці, — пожартувала я.

— Ні в якому разі, — щиро застеріг мене співробітник банку. — Візьміть ці гроші, та тільки не через банк. Адже після всіх операцій з ними ви одержите лише 30 відсотків від належної суми і то тільки в... купонах. Можемо видати й валютою, та при наявності у вашому паспорті дозволу на виїзд за кордон.

До речі, наприкінці минулого року довелось мені побувати в Німеччині. Так уявляєте, у них з цим — жодних проблем. Як пояснили мені у першому-ліпшому відділенні Дойче банку, заплативши півмарки, ви можете відкрити поточний рахунок, поклавши на нього будь-яку валюту. Процентні ставки — найрізноманітніші — у залежності від терміну і виду рахунку. Та найвищі — на дойчемарку, що й зрозуміло: держава зацікавлена у підтримці її на валютному ринку.

— Чи можу я, громадянка України, як приватна особа відкрити рахунок у Дойче банку?

— На жаль, ні, — співчутливо пояснив мені співробітник банку. — Адже у вас немає дозволу Національного банку України? У нас є така домовленість з вашою країною.

Вони не хочуть позбавляти нас валюти, навіть не підозрюючи, що українським банкам, виявляється, не потрібні ані мої 200 доларів, ні навіть мільйон.

Валентина ПОЛІЩУК.

...ВИМАГАЮТЬ ЕФІРУ

...України та об'єднання «Нова Україна» зверну... ...ента Укртелерадіокорпорації Миколи Охмакеви... ...адати їм як представникам демократичного бло... ...рний час — годину на тиждень — для того, щоб ...рців ... погляди на ті чи інші політичні проб... ...гов...ься в заяві, підписаній співголовою ...ом т... Філенком, ці організації змушені бу... ...більш радикальних заходів для відстоювання ...доступ до засобів масової інформації.

...У ЗАПРОПОНУВАЛИ ЗУСТРІТИСЯ

...кратичних організацій «Новій Україні — новий ...рнулася до Президента України Леоніда Кравчу... ...провести зустріч з керівниками організацій— ...ля обговорення питань «державної ваги». До ...ПДВУ, УКРП, УНКП, УКДП, ХДПУ, ЛДПУ ОСДПУ, ...ючих, жіночих та інших організацій.

Рух-прес.

Сталося, мабуть, найнеймовірніше — в місті Еріче, що в Італії, зібралися такі вчені, про спільну зустріч яких навіть нікому з них не могло б приснитися. Конструктори і творці ядерної, ракетної зброї, спеціалісти з проблем космосу та протиракетної оборони. Прибули також батько водневої бомби Едвард Теллер та керівники програми СОІ. Ми ж, крім усього іншого, привезли на 16-ту сесію міжнародної неурядової організації — Всесвітня лабораторія свою біду — проект «Саркофаг», який обговорюватиметься в рамках міжнародного конкурсу.

СТВОРЮВАЛИ ПООДИНЦІ — ЗАХИЩАТИМУТЬСЯ РАЗОМ

Чорнобиль

Сподіваючись привернути до проблеми безпеки атомних електростанцій увагу видатних учених усього світу, члени української делегації виступили з кількома доповідями.

Як зазначив генеральний директор Українського відділення Всесвітньої лабораторії Геннадій Пальшин, проект «Саркофаг» викликав інтерес. З одного боку, кращим умам світу буде над чим попрацювати, а з другого, існує ще й суто матеріальна зацікавленість: на фінансування проекту-переможця виділено 700 мільйонів доларів.

Вчені з усіх континентів обговорили проблеми інтернаціональної взаємодії захисту від балістичних ракет, розробки технологій захисту населення, створення глобальних оборонних систем.

Колишні противники зробили один одному крок назустріч для зближення в ім'я збереження нашої Землі.

Валентина ПИСАНСЬКА.

...о

...НІЯ
...нією»

...ідатні виводи-
...радіонукліди-
...на зірка» ра-

ніше виготовляв напівфабрикати, тому це ще маловідома фірма. І, незважаючи на потік замовлень на нову продукцію, нині перебуває на межі банкрутства: основні споживачі — лікарні та аптеки — заборгували заводу понад 20 мільйонів...

Микола КОСИЙ.

Харків.

ТУТ — СПЕКА, ТАМ — «ФАНЕРА»

Буває...

Високою майстерністю полонили польських глядачів заслужений танцювальний ансамбль України «Світанок» та ансамбль народної пісні «Славутянка» будинку культури Херсонського суднобудівного заводу. Вісім концертів у містах Освенціми, Щирку, Живеці, Віслі, Кенти гарантували, на думку організаторів музичного фестивалю в Польщі, посланцям херсонських корабелів перше місце в конкурсі. У ньому взяли участь й артисти з Франції, Італії, Іспанії, Чехо-Словаччини, Латинської Америки, Нової Зеландії, Туреччини. Однак приз — 15 тисяч злотих — дістався іншим, бо за умовами конкурсу слід було мати власне музичне супроводження. Херсонці ж через відсутність належної інформації танцювали й співали під «фанеру» (фонограму).

Польському фольклорному ансамблю «Надвіслянка» з міста Конти, який невдовзі після фестивалю показував своє мистецтво у цехах суднобудівного підприємства на запрошення херсонців, теж не пощастило. Жахлива спека вивела виконавців з ладу — дехто навіть знепритомнів. Врятувала гостей лише прохолодна вода Дніпра та поїздка на Чорне море.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсон.

...ОМИНУЛА?

...м хворий мав
... у них холер-
...е знайшли.
...ше згадка сло-
...ише у людей
... паніку.Особ-
...рахувати, що
... (і не тільки
...е пам'ятають
... захворювання
...ті набуло ма-
...ру. Ось чому
... служби міста
... поставилися
...емного фак-
...
...о скликано
... комісію. Си-
... служб кину-
...я належного
...ядку. А в 30
... моря щодня
...воду. Хворі
... були госпіта-
...ли триразове
...ння.
... як повідомив
... Керченської

міської санепідемічної станції Іван Ковальчук, — тепер можна з полегшенням зітхнути. Біди вдалося уникнути. Випадок захворювання холерою, на щастя, залишився єдиним — поширення епідемії не допущено. А оскільки десять днів з часу виявлення холерного вібріона минули, а повторного захворювання не спостерігалося, у місті було прийнято рішення про закриття вогнища захворювання. — Хоча заспокоюватися, — наголосив Іван Ковальчук, — ще, звичайно, рано. А тому міські санепідемслужби продовжують вести спостереження за зовнішнім середовищем, посилено санітарний режим. Пляжі в місті відкрито, хоч бажаючих купатися в Чорному морі небагато. Ну, а життю хворого, в якого було виявлено холерний вібріон, вже ніщо не загрожує.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Крим.

Пам'ять

КОШОВИЙ МІЖ ЛЮДЕЙ

Пам'ятний знак легендарному козацькому кошовому Іванові Сірку встановили у старовинному селі Торговиці, що в Новоархангельському районі. Понад чверть століття запорозький ватажок зі своїми лицарями боронив тут від нападників української землі. У період між 1661 та 1664 роками бив татар і поляків. Та не до нього було за часів соціалістичного будівництва. Проте напередодні Дня незалежності згадали про козака, якому запорожці вісім разів довіряли посаду кошового, і перейменували вулицю Комсомольську на Івана Сірка, а XX партз'їзду — на Козацьку.

Микола ВОЛОК.

Новоархангельськ Кіровоградської області.

Реалії

НА ЗГАДКУ — ОБРАЗ СВЯТОГО

На вулиці безвірника Карла Маркса у старовинному будинку відкрилася перша у Слов'янську Донецької області автокефальна православна церква, яка одержала ім'я святого апостола Андрія Первозванного. Прихильників УАПЦ настоятель отець Валентин обдаровував образками з ликами святих. У проповіді ж він закликав повернутися до Бога й усіма силами сприяти духовному відродженню України.

Віктор ПАСІЧНИК.

Донецьк

Кримінальна хроніка

«ЖНИВУЮТЬ» НАРКОМАНИ

На Буковину «злітаються» збирачі опіумного маку, який цього року вродив як ніколи. Їдуть вони з Краснодара й Анапи, Дніпропетровська й Керчі, Баку і Геленджика. Одна група завітала навіть із Сахаліну. З ними швидко злигалися місцеві любителі дурману.

Підрозділ обласного управління по боротьбі з наркоманією та наркобізнесом лише за два останні місяці затримав п'ятнадцять злочинних груп, вилучивши близько центнера макової соломки.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Не за паспортом, а за талантом

Тривога! На Андріївському узвозі «знищується дивовижний своєю красою український національний пейзаж»! Причини! Вони на поверхні. По-перше, «депутати (Київради. — В. П.) вчили історію не в українській школі». По-друге, «ні в Головкиївархітектурі, ні в Київпроекті нема національних кадрів». Більше того, архітектор з Київпроекту по батькові (уявляєте!) Абрамович... ГАП зони (!— В. П.) — теж Абрамович... Абрамович... Абрамович. «Залишається сподіватися, що сесія (Київради. — В. П.) розбереться в тому, що є національним надбанням, і підкаже спеціалістам з Київпроекту та Головкиївархітектури, що таке національний пейзаж». Бо інакше «в перспективі... для нас реальністю стає перетворення... на космополітів».

Прочитавши статтю В. Черінька та Е. Петрика «У чиєму місті ми живемо?» в «Голосі України» за 14 серпня, думаєш — ну, почалося! Досі в Росії «патріоти» ретельно підраховували відсотки євреїв у Спілці письменників, в Академії наук, у Держтелерадіо, а тепер і в нас знайшлися «небайдужі». Небайдужі?.. Небайдужі... «Небайдужі»!

Та чи той це Віктор Черінько, який свого часу з неформальним утворенням «Небайдужі» примусив столичні власті визнати факт наявності поховань численних жертв сталінських репресій в Биківнянському лісі? Чи не він зірвав блюзнірський план спорудження на кістках цих жертв нового залізничного вокзалу?

Тоді стривайте, це ж він — депутат Київради В. Черінько — у статті «Антисемітизм чи антисіонізм?», надрукованій 10 липня газетою «Хрещатик», натякає читачам, що винуватці сталінських репресій — євреї, і пропонує останнім покаятися, щоб бути прощеними за більшовицькі злочини...

Ех, Вікторе Кириловичу. Що тут сказати? Та зі списків катів, як, між іншим, і жертв, можна окремо висмикнути і росіян, і українців, і євреїв, і кого завгодно. це ясно кожній неупередженій людині. І київські архітектори далеко не всі Абрамовичі. Івановичів серед них значно більше. Але доводити це людям з подібним спрямуванням думок — даремна трата часу, бо відомо, що антисеміт невиліковний, як параноїк, його не переконаєш ніякими аргументами. Та й не треба, бо це, власне, його особиста справа. Єдине, що демократичне суспільство просто зобов'язане зробити, це позбавити антисемітів, шовіністів і т. ін. можливості тиражувати свої маніакальні ідеї, зокрема на сторінках періодичних видань. А от шановні редактори про це, як видно з наведених прикладів, не завжди пам'ятають.

Даремно, між іншим, дехто просторікує, що антисемітизм у нас не має підгрунтя. Підгрунтя є. Не в останню чергу воно закладене комуністичним режимом. І не тільки в сталінські часи. Ще за Леоніда Ілліча у нас державні й партійні органи прискіпливо цікавилися п'ятою графою громадян. Пам'ятаємо, як євреї негласно обмежувалися в можливостях прийому на роботу, вступу до вузів, просування по службі, вступу до партії. І всі ці беззаконня наші штатні «інтернаціоналісти» вполголоса пояснювали необхідністю протистояти засиллю сіоністів, потенційних зрадників «соціалістичної Батьківщини». А оскільки партії велика частина наших громадян тоді вірила, то ці нісенітниці залишилися у підсвідомості. Сьогодні досить мінімальних зусиль, щоб антисемітизм в Україні став таким же небезпечним явищем, яким він є в Росії, де діють, не криючись, антисемітські організації й тиражуються антисемітські опуси.

В Україні досі цього не було, і важлива заслуга тут належить Рухові, який весь час рішуче відмежовувався від антисемітів. Тепер Рух переживає кризу — і ось маємо...

Правда, Віктор Кирилович Черінько стверджує, що він не антисеміт, а антисіоніст. Це нагадує заяву одного добродія, що він «не против украинцев, а только против националистов». Націоналістами ж вважає всіх тих, хто «за самостійну Україну». А оскільки 1 грудня за неї проголосувало понад 90 відсотків виборців України — то, самі розумієте, «тим гірше для них». І наостанок спробую відповісти на запитання В. Черінька та Е. Петрика «У чиєму місті ми живемо?» Зроблю це на прикладі того ж Андріївського узвозу. З чого складається його «дивовижний своєю красою національний пейзаж»? Значною мірою він визначається барокковою Андріївською церквою, створеною генієм італійця Растреллі. Не псує його й Замок Річарда, зразок англійської готики. В єдине ціле з цими шедеврами зливаються будинки, характерні для Києва різних часів, утворюючи той самий «національний пейзаж». Національний, бо милий серцю подолян, киян взагалі і всіх, хто його відчув і зрозумів. Його, як і весь Київ, створили не лише українці чи росіяни. Сподіваюся, і в майбутньому в цивілізованій демократичній Україні у творців питатимуть не паспорт, а талант. Тому обов'язково обличчя Києва визначатимуть і представники талановитого єврейського народу, які живуть поряд з нами, українцями, протягом віків, і, вважаю, є в даному разі такими ж національними кадрами, як і українці.

У чиєму місті ми живемо? У своєму. Своєму для всіх його громадян. А антисемітизмові не місце на нашому національному майдані і на сторінках нашої преси.

Володимир ПАРХОМЕНКО.

Ми — українці

Репатрійовані, відізвіться для історії!

У ДРУГІЙ світовій війні, яку ми виграли такою страшною ціною, навіть переможцям не важко було опинитися серед «зрадників Батьківщини». Коли сотні тисяч їх після Берліна, Праги чи Відня змінили гвинтівку на кайло в гулагах «батька народів», то що вже й говорити про тих, кого на Захід гітлерівці силоміць вивезли з території колишнього Союзу, і з України також. За найповерховішими підрахунками українців було кілька мільйонів, понад 200 тисяч з них залишилися на Заході. Правдами й неправдами, всупереч секретним домовленостям лідерів держав-переможниць на Ялтинській конференції 1945 року про повернення насильно переміщених осіб, вони гуртувалися, уникали репатріаційних служб і залишалися. Ніби знали про секретні сталінсько-молотовські постанови № 6457 від 24 серпня та № 6884 від 4 листопада 1944 року, згідно з якими при НКВС створювалися репатріаційна комісія, фільтраційні пункти на кордоні і долю співвітчизників мав визначати СМЕРШ. Ті, кого повернули і хто вижив, усе життя несли потім на собі тавро «зрадника». Не минала чаша сія і їхніх нащадків. По-різному склалася й доля тих, хто залишився на Заході. Тільки сьогодні Україна вважає їх не «запроданцями», а гілкою свого народу, яка не загубилася на чужині й залишилася попри все українською.

Про це мені розповіла 29-річна канадська українка Марта Дичок. Не загубилися в світах її батьки, не загубилася й вона сама. В університеті Торонто стала бакалавром, у Лондонському університеті — магістром, сьогодні — в докторантурі Оксфорда. Тема наукової історичної роботи — «Українські біженці та переміщені особи після II світової війни 1944—1952 років». Займається темою з 1988 року, вперше як науковець і журналіст до Москви приїхала минулого року — вивчати частково розсекречені матеріали енкаведистської репатріаційної комісії. Перед цим вона вивчила тисячі справ переміщених і безліч матеріалів в архівах Нью-Йорка, Торонто, Парижа, Лондона.

— Тему вибрала сама, — розповідала Марта, — бо вважала і вважаю її надзвичайно важливою з багатьох причин. Одна з них — у контексті становлення української національної свідомості. В таборах для переміщених, що виникли після війни в Європі, людей «сортували» для повернення за ознакою громадянства: громадяни Польщі, Чехо-Словаччини, СРСР. Українців як таких не було, бо був Радянський Союз і всі були «росіянами». Однак, як і єврейські біженці, українці в таборах самі визначали себе українцями, ідентифікувалися не за громадянством, а за національною належністю. В анкетах репатріаційних служб про таких спершу писали «без громадянства», а десь за два роки, з 1947, офіційно з'явилася нова категорія біженців — українців.

Є тут ще одна проблема: оте «без громадянства» не дає можливості й донині встановити, скільки ж точно було вивезено саме українців і скільки їх залишилося на Заході. Невідома точна кількість насильно вивезених і з самого СРСР, бо відповідні архіви були закритими і для західних, і для колишніх радянських учених. Навіть те, що ставало відомим, не можна було опублікувати. Коли я приїхала до Москви, розсекретили тільки першу невелику частину тих матеріалів. Ця сторінка історії України просто не вивчалася, хоча й безпосередньо стосувалася долі мільйонів людей. Багато з них назавжди втратили Батьківщину, розрушилися сім'ї, радянська «залізна завіса» роз'єднала людські долі.

Зі слів Марти дізнався я також про міжнародний аспект цієї справи. Після війни західні країни-переможниці не дуже хотіли мати справу з біженцями. Їх силоміць повертали до СРСР, хоча й знали, яка доля на них там чекає...

— Діяли так і Америка, й Англія, і Франція, — продовжувала Марта, — тому там і сьогодні не дуже зацікавлені у вивченні цієї проблеми, бо дуже вже непривабливий вигляд мала роль репатріаційних служб цих країн. Погано повелися і Союз, і його союзники у війні, тому всі й хотіли геть усе забути.

Ця проблема своєчасна й сьогодні. Спалахують конфлікти в різних країнах, і з'являються сотні тисяч біженців. Ці люди опиняються без домівки, без роботи, без засобів існування. Сьогодні світова громадськість, врешті-решт, усе-таки визнала свою відповідальність за такі події. Але, на жаль, переважно тільки моральну. Механізм відповідної матеріальної допомоги хоча й існує, але працює недосконало. Кошти для біженців нерідко потрапляють не за призначенням, «з'їдаються» адміністрацією. Є й політична перебірливість у допомозі: наприклад, адміністрація США завжди допомагала біженцям з країн-супротивників — Нікарагуа, Куби, і закривала очі на біженців від чилійського Піночета... А безвинно страждають люди, багато людей. Інші ж просто забувають, що таке може, на жаль, статися будь-де, в будь-якій країні. Це треба пам'ятати.

Я пригадав Молдову, Нагірний Карабах, Грузію...

В Україні Марту Дичок теж не зустрічали з розкритими обіймами. Вона самотужки вивчала архіви Києва, Львова, Івано-Франківська, записувала спогади людей, які вижили з тих часів і не побоялися розповідати. Але замало.

Сьогодні Марта поїхала до Оксфорда узагальнювати й обробляти матеріали. Картина для неї ще не зовсім з'ясована, тому й звернулася вона до «Голосу України» по допомогу: в свою чергу звернутися до читачів, щоб ті з них, хто був після війни репатрійований додому, розповіли про себе. Відповіли на запитання:

1. Біографічні дані: повне ім'я, де й коли народився.

2. Як потрапив під час війни за межі України.

3. Коли, як і чому повернувся.

4. Що сталося потім, як впливало насильне перебування за кордоном на подальше життя до останнього часу.

Хто зможе і схоче відповісти, листи надсилайте на адресу редакції з позначкою «Для М. Дичок». Сама ж Марта переконана, що люди не тільки справді творять світову історію, а й пишуть її. Бо не святі глечики ліплять. Отже, як на мене, треба допомогти.

Володимир СКАЧКО.

На знімку: Марта Дичок.

З пошти

ХТО ДОПОМОЖЕ?

Я і моя дружина — обоє інваліди першої групи по зору, тобто сліпі. Все життя прожили в гуртожитку, де у кожного своє особисте життя і ніхто нікому нічого не забороняє. Користуйся душем, конфоркою на плиті, але за чергою. Слухай музику, що грає в сусідів, коли в тебе далеко не святковий настрій. Терпи все це пекло, сподіваючись, що прийде колись радісний день — і ти отримаєш власну квартиру також за чергою. Ось так і ми терпіли й сподівалися на краще. Ми вже немолоді люди, але змушені працювати. Гуртожиток розрахований лише для працівників підприємства. З жахом думаємо, що коли залишать останні сили, нас викинуть на вулицю. Багато разів зверталися до місцевої влади, щоб нам дали якесь скромне житло, і все марно. Немає квартир, і край.

Ми — «маленькі» люди, крапля того народу, в ім'я якого начебто здійснюють всі політичні та економічні перетворення. Здійснюють, та лише на папері і словах. Наше життя — яскравий тому приклад. Невже й молода держава нічим нам не допоможе?

Олександр ІЛЛЯШОВ.
Могилів-Подільський Вінницької області.

ПЕРША «ЗІРКА» ВПК

КОЛИ західні бізнесмени, члени урядів, відомі банкіри, економісти приїжджають в Україну, вони виявляють велике бажання зустрітися з В. Антоновим. І зрозуміло чому. ВПК України — це 700 заводів. Більш як мільйон висококваліфікованих інженерів, техніків, робітників. Це сучасні верстати, обладнання, технологія. Це ракетно-космічна техніка, літако-, танко- і суднобудування. Це засоби радіорозвідки, радіопротидії, снаряди, різне рідке та тверде паливо, порох та багато ще інше. Ось що таке колишній ВПК. А тепер це заводи України, які частково чи повністю зайняті виробництвом військової техніки. Раніше ми пишалися величезним оборонним потенціалом, а тепер нерідко не знаємо, що робити з тим багатством, що стало тяжкою, а часом і непотрібною ношею. Що, наприклад, робити з авіаносцем, на будівництво якого вже витрачено 800 мільйонів карбованців, а для повного його завершення в найближчі п'ять років треба ще кілька мільярдів карбованців у сьогоднішніх цінах?

Які ж кошти потрібні для переведення ВПК України на цивільні рейки? З цим питанням звернувся до В. Антонова.

— Цього року потрібно було б близько 140 мільярдів карбованців. Та через нестачу коштів запланували тільки 30 мільярдів. Куди ж спрямуємо їх? У першу чергу на соціальний захист кадрів: зарплату, перепрофілювання і перенавчання, допомогу, утримання соціальної сфери. Далі — на списання товарно-матеріальних цінностей, незавершеного будівництва і готової продукції, не придатних для використання з цивільною метою. І, нарешті, найголовніше, заради чого проводиться конверсія, — на перепрофілювання військового виробництва для випуску цивільної продукції і товарів народного вжитку. Тут же враховуються витрати на переведення наукових організацій, що обслуговують ВПК, на розроблення цивільних проектів. Міністерство вже розробило 216 національних програм.

Одним із джерел інвестування конверсії могла б стати допомога капіталістичних країн. Вважаю, що ми можемо розраховувати на це.

АНТОНОВ ВІКТОР ІВАНОВИЧ

Міністр машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України. Народився в 1936 році. Виріс у Батайську під Ростовом-на-Дону. Одружений, має двох синів-офіцерів.

Закінчив Таганрозький радіотехнічний інститут, кандидат технічних наук. Галузь наукових інтересів — апаратура магнітного запису. Її використання в непілотованих космічних об'єктах, супутниках, «чорних» ящиках, радіо- і контррозвідці. Автор 25 наукових праць. Лауреат Державної премії колишнього СРСР за створення систем відновлення фонограм в інтересах радіорозвідки.

Трудову діяльність почав інженером на оборонному підприємстві в Новосибірську. З 1962 року — в Україні. Працював інженером, заступником головного інженера, директором, генеральним директором київського заводу «Маяк», 16 років очолював одне з провідних підприємств ВПК України, потім призначений заступником голови Держплану України, першим заступником, виконуючим обов'язки голови Держплану. З 1992 року — міністр машинобудування, ВПК і конверсії України.

Хіба не США довгі роки закликали нас роззброюватися, знижувати рівень військового протистояння? І ось ми йдемо цим шляхом. Припинення гонки озброєнь на території колишнього СРСР вивільнило мільярди доларів тільки у США, і частково цієї суми можна поділитися з Україною та іншими державами СНД.

— А чи є конкретні проекти, розроблені спільно із західними країнами щодо їхньої участі в конверсії ВПК України?

— Є міжнародний фонд конверсії для колишнього СРСР. Його співзасновники — пенсійний фонд США, «Дженерал-Моторс» та інші великі компанії. Цей фонд розглядає наші пропозиції щодо кредитів для освоєння літака ТУ-334 на Київському авіаційному заводі, з тим щоб продавати його на світовому ринку. Це літак на 100 пасажирів з далекістю польоту 2,5 тисячі кілометрів. Тобто той літак, якого немає на світовому ринку.

Фонд намічає виділити 30 мільйонів доларів на розробку Академією наук України керамічного двигуна (програмою керує академік В. Трефілов). Крім того, ми дали фонду ще півтора десятка пропозицій з винаходів і нововведень, яких немає на світовому ринку.

Дуже цікаві пропозиції є із суднобудування. Відомий фінансист із Швейцарії Рапоппорт, фірма «Пепсіко» хочуть допомогти реконструювати наші корабельні заводи, а потім спільно продавати їхню продукцію. Є цікаві пропозиції ЄЕС, ділових кіл Німеччини, Канади, Австралії та з інших країн. Бажаючих багато, тому ми розглядаємо ці пропозиції на конкурсній основі.

— Можливо, для нас вигідніше виробляти зброю, продавати її, а на виручені кошти купувати за валюту товари, потрібні населенню?

— Ми цивілізована держава, і займатися прямим військовим бізнесом нам не личить.

— Але це роблять майже всі розвинені країни Заходу, які вважають себе цивілізованими й демократичними.

— Це дійсно так. І тому вважаю, що Україна може й далі постачати військову техніку, кораблі ВМФ, наприклад, Індії, яку колишній СРСР забезпечував цим. Є в нас пропозиції Китаю — виготовляти для нього запасні частини до старої техніки. Ми це будемо робити. Але спеціально будувати економіку і бізнес на продажу зброї ми не збираємося.

По-друге ВПК України — це найсучасніша частина військової промисловості колишнього СРСР. За рівнем устаткування, недавно збудованими основними фондами, кваліфікацією інженерів і робітників. Тому ми вважаємо, що їх треба використати для виготовлення потрібного устаткування й поповнення ринку товарами. Ось це — пріоритетне завдання. Бо без наповнення майбутньої гривні товарною масою про оздоровлення економіки нічого й говорити.

— Коли ж населення республіки матиме від конверсії ВПК України реальну віддачу?

— Сподіваюсь, що перші результати ми повинні відчути вже цього року. Ми збираємося на третину збільшити виробництво товарів народного вжитку, значно збільшити випуск медичної та складної побутової техніки, устаткування для агропромислового комплексу. Уклали відповідні контракти з Південною Кореєю, Німеччиною, Італією. Але нам сьогодні потрібен початковий капітал у доларах, а його немає. Наприклад, донецький завод «Топаз» освоїв відеомагнітофони. Йому потрібно 48 мільйонів доларів, і він випускатиме в 1993 році продукції майже на півмільярда, а потім досягне річного обсягу понад два мільярда карбованців. Проте сьогодні таких валютних коштів немає. Тому й змушені продавати запасні частини й елементи для раніше закупленого в нас озброєння, як у випадку з Індією. Є також програма експорту, є можливості одержання зарубіжних кредитів під наші бізнес-плани.

— Є дві протилежні точки зору. Одні вважають, що все, і зокрема оборонні підприємства, треба продати у приватні руки. Інші стоять на тому, що ВПК — це прерогатива держави. А яка ваша точка зору щодо перспективи приватизації в оборонних галузях?

— Із семисот оборонних підприємств України можна приватизувати більш як половину. Але такі заводи, як київський «Арсенал», дніпропетровський «Південмаш», я в найближчому майбутньому бачу як держпідприємства, якщо у складі Збройних Сил України будуть частини, які оснащатимуть нашою військовою технікою. В нас багато радіотехнічних заводів, які можна приватизувати. До ВПК увійшли заводи колишнього Мінлегхарчопрому, які вже сьогодні можна продавати у приватні руки.

— Якою ви бачите економіку України в майбутньому?

— Перехід до ринку — тривалий. Ми виживемо, якщо будуватимемо економіку на зразок японської, південнокорейської. Це високі технології, наукоємні виробництва. Тому ми сьогодні й думаємо, як нам завантажити «Арсенал», «Південмаш» та інші підприємства оборонної галузі. Потрібно виготовляти такі пасажирські літаки, судна, яких немає в світі, вертольоти для сімейного користування. Треба виходити на виготовлення легкових автомобілів, відеомагнітофонів, відеокамер, використовувати наших вчених, інженерів, висококваліфікованих робітників. Чому західні бізнесмени так цікавляться нашою «оборонкою»? Бо тут зосереджено величезний потенціал для того, щоб Україна стала сучасною європейською державою. Можливо, і побоюються майбутніх конкурентів. Ми відкриті для співробітництва, але взаємовигідного, з розрахунком на перспективу.

На запитання про хобі Віктор Іванович відповів:

— Останнім часом дуже захоплююсь книгами. Особливо полюбляю серію «ЖЗЛ». Із задоволенням читаю також спогади Махно, Петлюри, Колчака, Денікіна. Нам завжди казали: ми були праві, тому ми й перемогли. А мені хочеться з першоджерел зрозуміти, чому вони не сприйняли революцію? Чи все ж таки ми пішли невірним шляхом?

Отакий він, Віктор Антонов — інженер, учений, організатор оборонного виробництва, людина. У спілкуванні — відвертий, щирий і водночас жорсткий із тими, хто своє небажання й невміння працювати за дуже складних умов переходу до ринку пояснює тільки відсутністю ресурсів і вказівок — раніше з Москви, а тепер — з Києва. В ньому щось є від тих «залізних наркомів», які будь-що досягали поставленої мети. Але він мислить широко, інтелігентно, поважає справжніх професіоналів своєї справи. Бо сам такий. Першою «зіркою» нашого ВПК він став не тому, що ввійшов у стару чи нову номенклатуру. Просто він талановитий.

Рубрику веде журналіст Юрій КОРНЄВ.

Точка зору

ДЕЯКІ НА БЮДЖЕТІ, А ІНШІ У ПІДВАЛІ

Степан Філіпчук, відомий в Україні винахідник, приніс до редакції свій матеріал і запевнив: «Завдяки тільки моїм винаходам можна забезпечити тисячі робочих місць і виробляти устаткування за тверду валюту...». Як вам пропозиція! «...Проте нинішні закони та урядовці гальмують запровадження навіть тих винаходів, які дадуть великий економічний ефект». Парадокс! Отже, пропонуємо міркування небайдужого.

Ступінь розвиненості суспільства можна виміряти тим, скільки воно платить за ідею. У нас сьогодні є всі можливості... збільшувати ціни на продукцію. Народним коштом, звісно. Не в останню чергу того, що з ніг на голову поставлено стимулювання технічного поступу. Можливо, так склалося тому, що в уряді й парламенті, відомствах та установах, які від імені держави керують винахідниками, бракує осіб, котрі самі мали б авторські свідоцтва й патенти, на собі відчули, що таке здобутися на винахід, а ще більше — «пробити» його, втілити. Відповідні посади у нас можуть займати, скажімо, фізики, агрономи, економісти... Проте жоден з них не відповів за невпроваджену розробку й втрачені через це кошти для народного господарства.

Навпаки, мільярди йдуть на утримання науково-дослідних інститутів з тисячними колективами. Вони роками виходять те, на що одному обдарованому спеціалістові потрібен якийсь місяць. І тому ставлення до винахідників-одинаків як до порушників загального спокою в такій віджилій, на жаль, лише морально, системі, цілком закономірно для неї. Отже, перевага, передусім інтелектуальна, винахідників-аматорів над урядовцями, які відповідною справою керують, незаперечна. Та що з того? Тож чи буде людина проштовхувати дітище когось іншого, якщо на цьому геть не знається й нездатна зрозуміти?

Уявіть собі таке: відповідальні особи й законодавці, які приймали з цього питання нормативні акти, починають одержувати зарплату з тої миті, коли ці нормативні акти запрацюють і даватимуть економічний ефект! Всі неуки-чиновники просто втечуть з установ. А що робити нам, винахідникам? Адже багато років ми одержуємо винагороду лише за впроваджені розробки.

Отже, хтось сидить на бюджеті і роз'їжджає за його рахунок по закордонах, а хтось сидить у підвалі й сплачує тисячі карбованців за оренду кожного квадратного метра цього підвалу. А держава втрачає мільярди доларів...

Степан ФІЛІПЧУК.

Думка вчених

Крим: екологія — понад усе

Напруженість у Криму, різнобій думок, підходів до його подальшого розвитку зачепили на півострові й учений світ.

У червні цього року вчені Криму вирішили створити нову громадську організацію. І ось недавно в Сімферополі відбулися установчі збори Товариства вчених «Крим з Україною».

Найбільше уваги науковці приділили екологічним проблемам.

Директор Інституту ботаніки АН України академік К. Ситник (Київ) зауважив, що через політичні й економічні ускладнення екологічні проблеми відійшли на другий план і закликав усіх учених, що займаються екологією, працювати спільно, адже тільки у взаємодії можна вирішити складні проблеми. І завдання вчених — переконувати в цьому уряди України і Криму.

Академік В. Беляєв, який очолює Морський гідрофізичний інститут АН України (Севастополь), говорив про зростання ролі науки в Криму. Постала ідея створення Кримського відділення української Академії наук. Раніше в Криму було багато філіалів центральних інститутів, але їх не цікавили місцеві проблеми. Науково-технічні досягнення вони застосовували в суто відомчих інтересах.

— Проблеми, які стоять перед Кримом, — сказав В. Бєляєв, — стоять і перед Україною. І передовсім — це екологічні. Але є й проблема політичної «екології» — спокою в Криму. На благо Криму треба працювати спільно з Україною. І саме вчені здатні консолідувати всі сили.

Директор Інституту південних морів професор С. Коновалов (Севастополь) висловив думку, що хоча науковці сьогодні і опинилися перед проблемою визначення ролі науки в політизації суспільства, наука має бути поза політикою. Втім, він не заперечує потреби в об'єднанні всіх учених для переконання людей у тому, що економічну свободу Криму слід реалізувати у складі України.

Установчі збори схвалили статут Товариства, обрали керівні органи.

Тамара ПАХОЛОК.

З пошти

НЕДОРЕЧНІ ПРИВІТАННЯ

Майже кожне пленарне засідання глава нашого парламенту Іван Плющ починає з поздоровлення котрогось із депутатів з днем народження. Свідками стають мільйони радіослухачів і телеглядачів. Навіщо це робиться? Якщо депутати хочуть привітати своїх товаришів з днем народження, то це можна зробити «за кулісами», а не в залі засідань. Дуже неприємно спостерігати за такими сценами.

Юлій ФЕЛЬДМАН.
Харків.

ХТО ВІДНОВИТЬ СПРАВЕДЛИВІСТЬ?

Ситуація

Ганна Федорівна Сіраш уже десять років на пенсії. Точніше — на вимушеному відпочинку. Згідно з наказом № 79 від 29 листопада 1982 року, виданим начальником Волинської інспектури держкомісії по випробуванню сільськогосподарських культур Володимиром Твердохлібом, Сіраш звільнили з посади завідуючої Торчинською сортодільницею за приписки у звітності за 1981 і 1982 роки.

Справа давня. І на перший погляд банальна. Всі ці десять років Ганна Федорівна звертається в різні інстанції: прийдіть, перевірте, розберіться, відновіть справедливість... Жінка стверджує: ніяких приписок не було, немає на це і доказів. І просить вона не посади. Просить моральної реабілітації: «Це потрібно для моїх дітей і онуків».

Сюжет теж простий. Не склалися стосунки з начальством — комусь треба йти. Не по-доброму, так інакше. У квітні 1982 року Твердохліб вперше звільнив Сіраш у зв'язку зі скороченням штатів. Але дав маху. Тут таки на її місце призначив іншу людину. За рішенням народного суду Сіраш на роботі поновили, а Твердохліб заплатив їй з власної кишені за вимушений прогул майже 400 карбованців. Спробуй знести таке приниження. І на сортодільницю почали вчащати різні комісії. За бажання завжди можна щось знайти, або й придумати. Отож, у листопаді 1982 року з'явився той наказ про звільнення Сіраш за приписки.

Не треба бути кваліфікованим юристом, щоб зрозуміти: в цій справі є багато надуманого. Наприклад: як свідчать накази, різні пояснювальні, копії яких ретельно зберігає Сіраш, приписки — за 1981 рік, наказ про звільнення видано в листопаді 1982 року. А хіба можна звільнити з роботи людину через рік після скоєного? Закон дозволяє це робити протягом шести місяців. Керівництво Волинської інспектури терміново «виправляє» «помилку». На світ з'являється ще один наказ: Сіраш звільняється за приписки, зроблені як у 1981, так і в 1982 році. Мовляв, мало тобі одного року — маєш два. Але й тут Твердохліб припустився необачності. Коли жінка оскаржила і новий наказ, то в грудні 1982 року він написав у поясненні: «...Звільнена Сіраш за приписки, допущені в 1981 році. Оскільки приписки були і в 1982 році, то я повідомив про це комітет народного контролю. Результатів поки що немає...».

Явна нісенітниця. В грудні 1982 року Твердохліб висловлює припущення щодо приписок, начебто допущених Сіраш у 1982 році. А жінка звільнена з роботи в листопаді 1982 року! Словом, факт приписок не встановили. Сіраш звільнили з роботи за те, про що її начальство не знало навіть у грудні. Зрештою, це звільнення як абсурдний факт кваліфікували кілька комісій. На руках Ганни Федорівни є копії перевірок з ЦК профспілки працівників агропромислового комплексу колишнього Союзу, з головного управління державних інспекцій з Москви, датовані липнем 1990 року, в яких чорним по білому написано: «Звинувачення Сіраш в приписках за 1982 рік не відповідає дійсності. Наказ на її звільнення видано без достатніх на те підстав». У серпні 1990 року голова держкомісії з сортовипробування сільськогосподарських культур Держагропрому УРСР Віктор Вовкодав теж підтвердив: «Перевіркою встановлено, що звільнення її (тобто Сіраш) проведено без достатніх на те підстав».

Що ж виходить? Людину незаконно потурили з роботи, а правди не добитися. Ніхто не хоче скасувати безглузде рішення, яке з'явилося з примхи амбіційного начальника. Тепер кажуть — то були союзні комісії, їм вірити не можна... Але ж хто заважає створити нові? Треба ж допомогти людині.

Володимир Твердохліб дивується:

— Стільки років минуло, а Сіраш ще пише? Я вже й забув, як воно було. Чого їй ще треба? Вже ж на пенсії.

Так, на пенсії. Але болить у неї душа. Хоче жінка знайти справедливість, про яку ми так гарно вміємо говорити. Цього нас навчили. А ось виручити людину — ой як тяжко! Ніхто не хоче входити в цю справу — ні прокуратура області, ні Прокуратура України. Простіше — керуватися висновками колишніх комісій. Але ж чому негативними? Я навів висновки перевірок, що стверджують протилежне, визнають, що звільнення проведено без достатніх на те підстав. І здоровий глузд про це говорить. А ми, замість того щоб відновити справедливість, відновлюємо в новій державі старий метод відписок. У Ганни Федорівни — їх майже 60.

Богдан БЕРЕКЕТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

На злобу дня

ДОКИ?

Одне з цих фото зроблено на Михайлівському майдані столиці України 20 березня цього року перед будинком міськради, в якому відбувалася чергова зустріч президентів суверенних країн СНД. Тоді тут маніфестували представники та прихильники УРП і Руху, кримські татари. Були тут і солдатські матері, котрі вимагали повернути своїх дітей на рідну землю.

У «Зверненні» матерів України до президентів говорилося, що дітей вони ростять для себе і для захисту своєї держави, а не для того, щоб повертали їх з чужої сторони каліками або в цинкових домовинах. Вони вимагали від президентів використати весь свій авторитет, всю повноту влади, щоб зупинити братовбивчі конфлікти, врятувати життя їхніх синів.

Цій жінці з портретом сина жодний президент вже не поверне найдорожчу їй людину.

На жаль, ситуація на краще у наших збройних силах змінюється надто повільно — молоді сини України сьогодні гинуть не тільки у чужих міжнаціональних конфліктах, а й від так званої «дідівщини». І тому недарма у зверненні конференції Організації солдатських матерів України до Президента України Леоніда Кравчука, що відбулася недавно у Запоріжжі, говориться: «Солдатські матері вимагають: одночасно із розбудовою Української армії здійснювати докорінну реформу війська, перехід його на професійну основу; вжиття невідкладних заходів з метою припинення нестатутних стосунків у підрозділах, підпорядкованих Міністерству оборони України».

Єдина надія — на свою національну професійну армію. На рідну. В якій військовослужбовці не знущатимуться один з одного, не вбиватимуть одне одного. На армію, котра виконуватиме найголовнішу свою функцію — боронитиме свій народ і свою державу від ворога. І служити в ній колись будуть ось такі нинішні малюки, як Сашко Король, котрим не може намилуватися його татко Сергій. Хочеться вірити, що він йтиме служити у військо без страху.

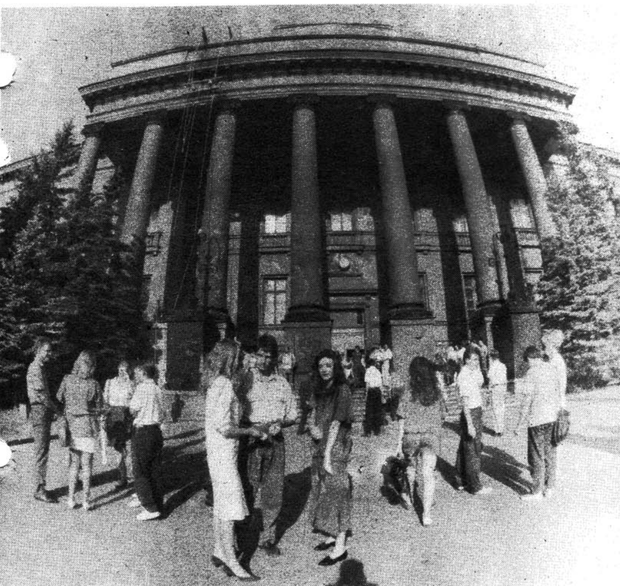
Олекса ВАЩЕНКО,
депутат Київміськради.

Фото автора.

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО НЕБО

А воно не зайве за такої нагоди та й пригадати, що стипендія у наших студентів уже була, та загула. А чому, ви і самі знаєте. Навіщо сипати сіль на рани?

Ну та вересень є вересень. Якось перебудемо цей золотий-золотий місяць. Батьки підкинуть, по засіках пошуруємо — та й погуляємо ж! Після уроків, лекцій, семінарів, лабораторних — на Хрещатик. Або в Ботанічний сад, або на такий бентежний о цій порі Дніпро. Головне, аби подалі від тих місць, де пахне кавою, шашликами і не дай, Боже, пивом. Ні-ні. То вже зась.

А там промайне жовтень, потоптом — листопад, і посуне, почвалає ота — з червоним носом, у стоптаних черевиках...

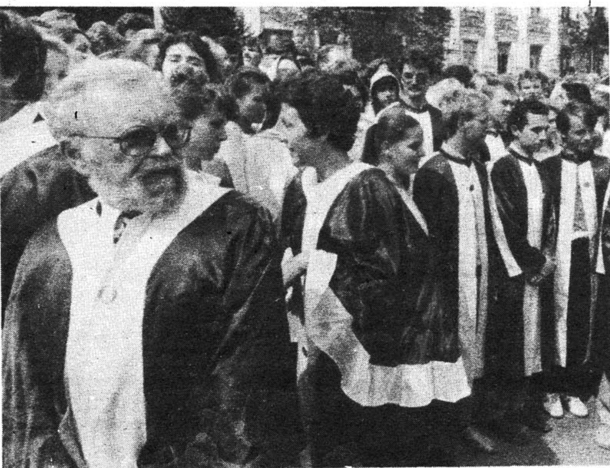
Гей, та невже все так безнадійно? Викрутимося, братове! Хто — в бізнес, хто — в нічну вахтером. Є руки, є голова. І є молодість.

І вже хто-хто, а наші учні, студенти, спудеї, таки на відміну від нас, закручених у робітному колесі, не забудуть за найголовніше. За високе небо, яке висяває чистими зорями над нашими головами, і за інше небо — власної душі.

Вони ще ідеалісти. І це закономірно. Вони ще романтики. І це прекрасно. Вони мріють про будинки, запроектовані ними, вірші, ними написані, державу, ними збудовану. Вони такі молоді. І це з ними назавжди.

Я. ЗОРІВНА.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО,
Олександра КЛИМЕНКА,
Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Експрес-інформація

НОВИЙ ЕТАП ПЕРЕГОВОРІВ

з врегулювання конфлікту в колишній СФРЮ розпочався вчора в Женеві. Учасники створили шість робочих груп для обговорення бойових дій в Боснії і Герцеговині, інших гуманітарних та економічних питань. Напередодні переговорів союз НАТО запропонував надіслати 6000 своїх військовослужбовців для охорони автоколон з гуманітарною допомогою в Боснії і Герцеговині. Сербська сторона передала під контроль ООН позиції важкої артилерії поблизу Сараєва.

НАЙАКТУАЛЬНІШЕ ПИТАННЯ — ІММІГРАЦІЯ

274 тисячі іноземців прибули цього року до Німеччини. Про це повідомили власті ФРН. Така цифра майже вдвічі вища за відповідні торішні показники. Великий наплив біженців перевищує можливості федерального уряду надати їм право на політичний притулок. Німецькі політики почали обговорювати питання про те, як змінити федеральний імміграційний закон, щоб обмежити приплив іноземців, та як контролювати хвилю насильства над іммігрантами. Тим часом виступи правоекстремістських сил проти іноземців поширилися на більш як 10 східнімецьких міст.

ДО МИРУ НА ВСІХ РІВНЯХ

Зустріч Президента Росії Єльцина, голови Держради Грузії Шеварднадзе, абхазького лідера Ардзінби та представників гірських народів Кавказу відбулася вчора в Москві. Сторони обговорювали питання, пов'язані з нормалізацією ситуації в Абхазії. Як заявив Едуард Шеварднадзе, його уряд робитиме все можливе, щоб розв'язати конфлікт мирним шляхом. Він повідомив, що керівництво Грузії домагається припинення вогню шляхом виведення з Абхазії «найманих бійців».

Позиція російської сторони полягала в тому, щоб Абхазія розформувала і роззброїла групи бойовиків, а Грузія вивела свої війська з території цієї республіки.

Напередодні московської зустрічі відбулися переговори між представниками командування ЗС Республіки Грузія в Абхазії та абхазької гвардії. Сторони підписали угоду про припинення бойових дій до сьогоднішнього дня.

МОДЖАХЕДИ ПОКИНУТЬ КАБУЛ

Про виведення із столиці озброєних угруповань моджахедів розпорядився уряд Афганістану. За словами офіційного представника, кожне угруповання зможе залишити в місті лише по 200 бійців. Решта зможуть повернутися до Кабула, але неозброєними. Розпорядження уряду вийшло на шостий день після припинення вогню між урядовими силами і моджахедами, вірними Хекматіару.

ПРЕЗИДЕНТИ ПОРОЗУМІЛИСЯ

Протокол щодо припинення воєнних дій між Вірменією та Азербайджаном підписали глави цих держав учора в Алма-Аті. Президент Казахстану Назарбаєв розцінив це як «перший, найважчий крок, який відкриває шлях до мирного врегулювання затяжного конфлікту. Почалася практична реалізація домовленостей, досягнутих на зустрічі міністрів закордонних справ Азербайджану, Вірменії та Казахстану, яка відбулася 27 серпня в Алма-Аті».

ІРАК У СПОКОЇ НЕ ЗАЛИШАТЬ

Рада Безпеки ООН закликала генерального секретаря цієї організації Бутроса Галі використати всі можливі засоби, щоб змусити Ірак співробітничати з міжнародним співтовариством і гарантувати безпеку представникам ООН у Багдаді. У заяві Ради Безпеки також висловлюється занепокоєння з приводу здійснення програми гуманітарної допомоги Іраку, ситуацією з шиїтським і курдським населенням країни.

КРАПКУ ПОСТАВИТЬ СЕСІЯ

Національне телебачення Таджикистану розповсюдило заяву учасників мітингу в Душанбе з вимогою відставки Президента республіки Набієва. Напередодні Президія Верховної Ради й уряд республіки висловили вотум недовіри Набієву.

На сьогодні плановано розпочати позачергову сесію Верховної Ради республіки, на якій розглядатиметься питання про суспільно-політичну ситуацію в Таджикистані.

ФЕРМЕРИ «ДАЛИ ПЕРЦЮ»

Велику маніфестацію в портовому місті Марсель провели французькі фермери. Вони протестували проти надмірного, на їхню думку, імпорту Францією дешевої сільськогосподарської продукції з Африки та Південної Америки. Під час демонстрації відбулося кілька сутичок фермерів з поліцією. Маніфестанти також чинили погром у будинку марсельської митниці. Серед поліцейських є поранені.

ВАУЧЕРИ БУДУТЬ, АЛЕ НЕ ДЛЯ ВСІХ

У парламенті Литви закінчилося обговорення питань, пов'язаних з розподілом державної власності. Відтепер ваучери видаватимуться всім постійним жителям країни (крім колишніх співробітників КДБ, партійних органів та офіцерів ЗС СРСР), залежно від терміну проживання. Вартість приватизаційного чеку поки що не встановлено.

РУЙНІВНА СТИХІЯ

За останніми даними 95 чоловік загинуло і близько 160 поранено в результаті землетрусу в Нікарагуа. Більш як 100 нікарагуанців вважаються зниклими безвісти. Величезна океанська хвиля, яка утворилася в епіцентрі землетрусу (120 км від берега) зруйнувала понад 800 будинків, залишивши без даху над головою 3700 чоловік. З багатьох країн в Нікарагуа прибувають загони медиків і рятівників, вантажі з гуманітарною допомогою.

За повідомленнями наших власних кореспондентів і зарубіжних інформагентств.

«А МИ ПІДЕМО СВОЄЮ ДОРОГОЮ»

Напередодні першої річниці незалежності республіки Президент Узбекистану провів прес-конференцію для представників місцевих та зарубіжних засобів масової інформації.

Виступаючи перед журналістами, Карімов відзначив, що проголошення парламентом Узбекистану рік тому Декларації про незалежність стало тією необхідною законодавчою констатацією, котра стала наслідком волевиявлення народу республіки. За суверенітет Узбекистану проголосувало 98 процентів громадян, які прийшли на виборчі дільниці. Однак Декларація про незалежність не є панацеєю. Тільки потужна економічна база, мирне життя народу країни є основою успішної реалізації цього історичного документа. На запитання, яким був для республіки минулий рік, Президент Карімов відповів: він був дуже складним, оскільки неможливо моментально вирішити всі проблеми. Та Узбекистан сьогодні — це один з небагатьох стабільних регіонів на території колишнього Союзу. Тут можна придбати за доступними цінами продукти харчування. Карімов підкреслив, що Узбекистан упевнено вийшов на шлях ринкової економіки, тільки це не означає, що можна «відпустити віжки». Основою кожної демократичної держави є порядок, а також захищеність найбільш уразливих верств населення.

Відповідаючи на запитання про взаємовідносини з Туреччиною, Президент Узбекистану відзначив, що це перша держава, яка визнала незалежність Узбекистану, подала йому конкретну допомогу. Відносини між двома країнами розвиватимуться і надалі. Але заяви, що Узбекистан механічно копіює турецький шлях розвитку,— необгрунтовані. Республіка йтиме своїм шляхом. Є програма економічного розвитку, науково обгрунтовані розробки руху вперед. Для Узбекистану неприйнятна так звана шокова терапія. У нього свої особливості, своя специфіка. І ні про яке копіювання тут не може бути й мови. Торкаючись питання про події в Афганістані та Таджикистані, Карімов сказав, що кровопролиття, вплив на хід політичних подій духовенства, ісламський фундаменталізм не можуть привести ні до чого хорошого. На його думку, події в Афганістані не можна розглядати окремо від процесів, що відбуваються на всьому Середньому Сході. І приклад цьому — Таджикистан, де ллється кров, іде боротьба за владу між кланами. «В Узбекистані не може мати підтримку ісламський фундаменталізм, — сказав Президент,— тому що узбецький народ, який має багатовікову історію і геніальних предків — великих просвітителів, не допустить його розгулу».

На прес-конференції також були задані питання, що стосувалися взаємовідносин з Росією. Позиція Президента така: Узбекистанові без Росії не прожити. Але зв'язки з цією країною слід будувати на якісно іншій основі. Росія нині є в Середньоазіатському регіоні гарантом безпеки та непорушності кордонів.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

БІЛЬШЕ НЕ ВІРЯТЬ

Скандал

Президент Бразилії Фернандо Коллор де Мелло одержував хабарі від корумпованих працівників урядових структур. Він не може бути главою держави.

Такого висновку дійшла комісія Палати депутатів Національного конгресу (парламенту) країни. Вона майже три місяці розслідувала фінансові махінації в кабінеті міністрів Бразилії. Схвалення такого висновку Палатою депутатів означатиме загрозу імпічменту Коллора. Депутати Палати, понад дві третини яких складають опозиціонери, давно чекають його відставки. Тому стає очевидним, що найближчим часом справа Коллора перейде до Федерального сенату (верхньої палати парламенту), який після розслідування поставить у ній останню крапку. Коли це може статися? За законом розслідування може тривати від 20 днів до півроку. Принаймні 43-річному Президентові нема куди поспішати, якщо він упевнений у своїй непідкупності. А якщо ні?

Першим засумнівався у цьому свого часу його молодший брат Педро. Він публічно звинуватив родича у вживанні кокаїну та вказав на його причетність до незаконних фінансових операцій.

А все почалося з того, що прокуратура довела вину скарбника виборчої кампанії Коллора Паулу Сезара Фаріаса. Виявляється, він створив в уряді тіньову структуру, яка влаштовувала вигідні оборудки не без допомоги Коллора. Таким чином Фаріас, поклавши в кишеню багатомільйонні прибутки, став одним з найбагатших людей у країні. Чималі суми, як стало відомо, перепадали й Президентові. Окрім самого Коллора, до «чорного списку» потрапили його старший брат Леопольдо, перша леді держави Розані та ще кілька високопоставлених осіб.

Можливо, цей скандал розгорівся через сімейні чвари. Є й таке припущення... Але, як би там не було, Ф. Коллор стоїть тепер перед реальною перспективою втратити владу. Щоб залишитися Президентом, йому конче необхідна підтримка інших партій для боротьби в парламенті проти імпічменту. Та й управляти йому вкрай важко. Адже уряд скомпрометував себе корупцією. Навряд чи Коллору вдасться врятувати його.

Тим часом сам Президент не здається. Він продовжує таврувати опозиційні партії, які домагаються його відставки, називаючи їх «синдикатом путчистів». Коллор нещадно відкидає будь-які звинувачення на свою адресу в хабарництві. Виступає по телебаченню перед своїм народом і клянеться у власній непогрішності... Але бразильці йому вже не вірять. Згідно з даними останнього опитування громадської думки, за відставку Президента висловилося понад 70 відсотків громадян країни.

Артем ПРОХОРЕНКО.

На знімку: Президент з дружиною за кращих часів...

Молдовська мозаїка

● Після закінчення жнив у засіки республіки засипано 273 тисячі тонн зерна, з них 183 тисячі тонн пшениці. За оцінками спеціалістів, для забезпечення населення хлібом потрібно 400 тонн пшениці. Тому держава вирішила закупити тонни, котрих не вистачає, у населення. Адже в багатьох господарствах через брак готівки з колгоспниками розраховувалися зерном. Закупляти його будуть по 13 тисяч карбованців за тонну цінних сортів пшениці й 10 тисяч за тонну ячменю.

● Передплатити газету в кредит зможуть читачі «Вечернего Кишинева». Хто знає, може, це один з шляхів вирішення проблеми, коли річна передплата коштуватиме майже 500 карбованців.

● «Облік і контроль» — під таким девізом будуть тепер трудитися працівники столичних ЖЕКів. Їм доведеться не лише видавати талони на цукор, але й стежити, як цей цукор будуть викупляти. Для цього кожну сім'ю в Кишиневі прикріплять до певного магазину. А для того, щоб отоварити свої талони, треба буде пред'явити паспорт і розписатися у відповідній книзі. Це правило міські власті вирішили ввести у зв'язку з появою великої кількості фальшивих талонів.

Олександр ТОНЯ.

Кишинів.

3. КОРОТКА МАНДРІВКА ДО ІЗРАЇЛЮ І НАЗАД

Що ми знаємо про цей народ з його чотиритисячолітньою історією? Не маю на увазі спеціалістів, а себе, тобто й нас усіх. Мабуть, найперше, що спадає на думку, це — Єрусалим, якому три тисячоліття і який 17 разів зазнавав руйнації, але вперто відновлював старі і зводив нові храми, куди приходили прочани з усього світу. Місто, потрапивши до якого, відчуваєш бажання ущипнути себе — настільки нереальним здається те, що ти стоїш ось тут, біля Стіни плачу. Тут ридає кожен про своє: юні і старики, євреї і всі, хто сюди добувся зі свого далека. І ти раптом почуваєшся часточкою всього людства. Якась хвиля жалю, спокути, спогаду підступає до горла і перехоплює подих. Згадуєш і покійних, і тих, кого колись образив, і найрідніших, для кого готовий на самопожертву, і хочеш, щоб усім на цьому світі було добре.

І жертовна дорога, якою вели розпинати Христа, викликає у мене, невіруючої у зрозумілому всім значенні — таке вже виховання одержали ми, піонери, комсомольці, комуністи, — відчуття майже фізичного болю. І розгубленість у Храмі Тіла Господнього, куди прагнуть прийти всі віруючі, а доля закинула мене, і я, крім того, що вдовольнила свою цікавість, не знала, що робити далі. І зробила те, що й інші — поставила свічку з надією, що її маленький вогник зігріє душі рідних мені людей — живих і тих, хто вже на світі іншому...

Не забути мені й інші свічі — на одному з найвищих

Під прапором України

з єрусалимських пагорбів у Музеї Катастрофи. Під час другої світової війни від рук німецьких нацистів загинуло шість мільйонів євреїв. Музей Катастрофи — своєрідний пам'ятник жертвам. Він, як за нашими стереотипами, надзвичайно простий, без будь-яких експонатів. В одному приміщенні, де все оздоблення має лише один колір — чорний і тільки назви концентраційних таборів викладено білим гранітом, розміщено кілька мільйонів звичайних канцелярських папок. У них зібрано листи свідчень про загиблих, куди вносяться дані про жертву нацизму — ім'я, місце і дата народження, де мешкала і обставини загибелі. При цьому не вимагається якихось документів — достатньо лише спогаду.

Інститут пам'яті жертв нацизму і героїв опору Ізраїлю вирішив таким чином увічнити імена загиблих, бо ці дані заносяться і в комп'ютер. Працівник музею, дізнавшись, хто ми, попросив передати, що українські євреї, чиї родичі, близькі чи знайомі загинули від рук фашистів, можуть надіслати свої свідчення, створивши їм такий символічний пам'ятник. Адреса така: п. я. 3477, Ізраїль, Єрусалим.

Та моторошним холодом обдає, коли потрапляєш у ще один відділ музею, де увічнено пам'ять інших безвинних жертв нацизму — серед загиблих було півтора мільйона дітей. «Тримайтесь за поручень» — почули ми в абсолютно темному приміщенні. Мабуть, неможливо передати відчуття, яке охоплює тут. Враження таке, ніби потрапляєш у космос, безконечну безодню, у якій мерехтять мільйони свічок.

З'ясувалося, що запалено лише шість свічок — по одній на мільйон загиблих. Але тут вставлено таку систему дзеркал, що в них відбивається їх рівно шість мільйонів. А голос диктора одне за одним називає імена дітей з багатьох країн світу, які залишились навіки в Бабиному Яру, Дахау, Освенцімі...

Хіба забудеш про таке? Але у євреїв — пам'ять особлива. І вони готові відстоювати і себе, і свою незалежність щомиті. Та й небезпідставно, бо мають досить неспокійних сусідів. Може, тому на вулицях зустрінете юнаків і дівчат у військовій формі й зі зброєю. Не знаю, як це вдалося, але служба в ізраїльській армії — одне з найпрестижніших занять. Якщо, наприклад, на дорозі «голосує» солдат, то водії вважають за честь підвезти його, адже той поспішає на службу. Захисник. Хлопці служать три роки, а дівчата — два. Щоправда, службу в Ізраїлі влаштовано дещо інакше — солдати ночують вдома, але при зброї завжди. На пляжі довелося спостерігати вояка: в плавках, але з автоматом. А дівчата служать програмістами, зв'язківцями, водіями...

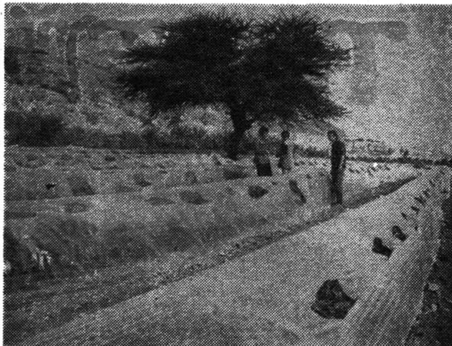
Арабських терористів тут бояться. Нас попередили: не залишати без догляду речі навіть на десять хвилин. Ні, не вкрадуть. Перший, хто побачить бездоглядну, скажімо, сумку, повідомляє про неї в поліцію, що приїжджає миттєво. Вона вивозить знахідку в спеціально відведене місце і розстрілює її. До речі, задля безпеки з вулиць міст зникли й урни на сміття.

Особливу увагу приділяють пасажирам в аеропорту. З кожним (!) бесідує гранично уважний і гречний працівник служби безпеки, який, щоправда, не надто часто просить показати, що в тебе у валізі. Що купив, з ким зустрічався, чи не залишав речі без догляду і ще десятки запитань. Здавалося б, що за проблема його обдурити? Але, як запевнили мене спеціалісти, в службі безпеки аеропорту працюють досвідчені психологи, які даремно свого хліба не їдять.

Звичайно, за такий короткий строк перебування можна викласти лише якісь окремі враження. Найкраще побачити все на власні очі, що переважній більшості наших громадян у найближчому майбутньому не загрожує, бо й найдешевші тури до Ізраїлю коштують надто дорого. Що ж до тих співвітчизників, які вже придбали білет лише в один кінець, то... Вони, на щастя, мають свободу вибору. І на краще життя, яке, слід бути відвертим, добуватимуть собі багато більшою працею, ніж в Україні

Так, уряд Ізраїлю, різноманітні громадські організації як можуть, так і допомагають їм обжитися. Але не забути мені поселення, яке вже чекає на емігрантів, і не тільки колишніх радянських: обабіч магістралі з Тель-Авіва на Єрусалим на майже лисій горі, де ані кущика, ані травинки, виросло одноповерхове селище для новоприбулих — обживайтеся, вирощуйте собі сади, засівайте поля. І найдивовижніше те, що вони їх таки виростять...

Валентина ПИСАНСЬКА.
Київ — Тель-Авів.

* * *

На знімку: ізраїльтяни давно довели, що в пустелі може рости практично все...

(Закінчення. Початок у «ГУ» за 2 і 3 вересня 1992 року).

Гортаючи зарубіжну пресу

ЗАСТАРІЛЕ ЗНАРЯДДЯ СТАРИХ ЧАСІВ

Збереження створеного в період «холодної війни» Координаційного комітету з контролю над експортом (КОКОМ), що об'єднує 17 держав (країни НАТО, за винятком Ісландії, плюс Японія і Австралія) не відповідає вимогам сучасного світу.

Нині контроль за експортом продукції «подвійного призначення», яка може використовуватися як у цивільних, так і у військових цілях, зберігається з урахуванням політичної еволюції в країнах Сходу. Як і раніше, щодо колишніх комуністичних держав діє ембарго на постачання сучасної технології. У галузі телекомунікаційного устаткування, наприклад, і далі чинна заборона на постачання оптичного волокна — «родзинки» західної технології. В одному тільки колишньому СРСР потенційний ринок у цій сфері становить 2—3 мільярди доларів. Військові експерти вважають досить ризикованим створення ультрасучасної системи комунікацій у країнах СНД, оскільки кабелі з оптичного волокна, за словами одного західного експерта, важче «прослуховувати», ніж звичайні лінії зв'язку. Контракт фірми «Алкатель» на 120 мільйонів франків, що передбачає перекидання через Байкал телекомунікаційної лінії, пропускна спроможність якої 140 мегабіт, кілька місяців перебував у «замороженому стані», і лише останнім часом про нього знову зайшлося внаслідок зміни позиції США.

Причому виникають парадоксальні ситуації, коли СНД позбувається не тільки низки технологій, а й, більше того, підлягає санкціям з боку КОКОМ, коли намагається продати свої найновіші технології.

Зараз, коли країни Європейського співтовариства готуються відкрити з 1 січня 1993 року свої кордони, американці, «головні жандарми», які стежать за циркуляцією продукції «подвійного призначення», побоюються, щоб Європейське співтовариство не стало «великим решетом».

Навіть коли його час ще не настав, майбутнє КОКОМ недовговічне. Сторожового пса, який стежить з 1949 року за експортом у країни комуністичного блоку, рано чи пізно буде здано на склад зброї «холодної війни».

«Монд» (Франція).

Власкори повідомляють

Алма-Ата

КАЗАХСТАНСЬКА НАФТА. ШЛЯХ НА СХІД

Президент Республіки Казахстан Нурсултан Назарбаєв прийняв нещодавно делегацію Ісламської Республіки Іран на чолі з міністром нафти Голям Ага-заде.

Як стало відомо, на зустрічі йшлося про подальше зміцнення співробітництва між двома державами в різних сферах економіки і насамперед по лінії паливно-енергетичного комплексу. Зокрема, передбачається участь Казахстану на пільгових умовах у транспортуванні казахстанської нафти через Каспій, зведенні великого підприємства з виробництва технічних масел і реконструкції нафтопереробних заводів.

Президент Казахстану підкреслив, що надалі відносини між двома країнами будуватимуться на принципах економічної доцільності та взаємовигідного співробітництва.

Тетяна КОСТІНА.

Бішкек

ХОЧЕШ В АМЕРИКУ! ВЧИ АНГЛІЙСЬКУ

Укладено угоду між Міністерством народної освіти Киргизстану і консорціумом американських коледжів з культурного та академічного обміну.

Документ передбачає річне навчання студентів обох країн за заздалегідь погодженими програмами. Сторони також зобов'язуються забезпечувати сприятливі умови навчання та побуту студентів. Відтепер кожен студент киргизстанського вузу, який виявляє успіхи у вивченні англійської мови, має реальний шанс здобути освіту в американському вузі.

Євген ДЕНИСЕНКО.

НАСАМПЕРЕД ВЕРТОЛЬОТИ. ЛІТАКИ ПОТІМ

Подробиці

Вірменія приступила до створення власних військово-повітряних сил. Уже створено першу вертолітну ескадрилью.

А ось літаками ВПС республіки оснастять лише в перспективі. Вирішити це завдання сьогодні дуже важко, бо якщо згадувану ескадрилью створювали на базі переданих Вірменії гвинтокрилих машин колишньої Радянської Армії, то літаки республіка не одержувала. Пояснюється це тим, що тут не будували базові аеродроми для винищувачів і штурмовиків СРСР у зв'язку з непідходящим гірським рельєфом.

Що стосується протиповітряної оборони, то, як вважає начальник управління ВПС і ППО РВ полковник А. Абрамян, і тут є серйозні проблеми. Річ у тім, що власна військова ППО тільки створюється, а в ППО співдружності нині порушене єдине радіолокаційне поле. Втім, уже розпочалася робота щодо його поновлення.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.
Єреван.

Справи кримінальні

УБИВЦЮ РОЗСТРІЛЯНО

Уперше після проголошення незалежності Литви тут виконано смертний вирок. 24 січня цього року Верховний суд приговорив до вищої міри покарання за особливо жорстоке вбивство А. Новадкіса.

30 серпня 1991 року він у нетверезому стані з метою пограбування ввійшов до квартири сусідів. Там була дівчинка 14 років. Коли вона спробувала втекти, Новадкіс вдарив її кухонним ножем у спину, після цього завдав ще 19 ножових ран. Вбивши дівчинку, він украв із квартири відеомагнітофон, кольоровий телевізор, шкільний ранець, покривало, дві пляшки коньяку. Суд, зважаючи на особливу жорстокість злочинця, виніс вирок Новадкісу: вища міра покарання. Його прохання про помилування Президія Верховної Ради відхилила одноголосно. 11 серпня начальник тюрми, де тримали злочинця, підтвердив, що смертний вирок виконано. Проте відмовився повідомити, коли, де і як це було зроблено.

Згідно з діючим законодавством смертна кара — це розстріл. Під час виконання вироку зобов'язані бути присутніми представники тюрми, судовий медик, представник прокуратури і, якщо засуджений висловить таке побажання, — священик. Але як саме здійснюють цю страшну процедуру й досі залишається таємницею.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

Журналістське дослідження

УКРАЇНА-47: ТРЕТІЙ УДАР

СОРОК СЬОМИЙ рік в історії України, зокрема Запоріжжя, стоїть у сумному ряду чорних дат, розпочатому трагічним 1921-м і продовженому в 1932—1933-му. Совєцька імперія під мудрим предводительством генералісимуса Сталіна завдала Україні третього удару — голодом 47-го. Неймовірно, але за всі роки німецько-фашистської окупації люди не зазнали таких масових мук, як узимку та навесні 1947-го, другого року «великої сталінської» п'ятирічки.

Творцем і натхненником лиха стала єдина керівна (керована з Москви) сила — КП(б)У, очолювана поперемінно кремлівськими емісарами Хрущовим і Кагановичем. І хоча комуністичні ідеологи, замітаючи сліди злочину, списували все на посуху 1946 року, є підстави стверджувати, що голод 1947-го, як і голод 1933-го, був штучно викликаний за відпрацьованою технологією знищення українського народу.

Ось деякі фрагменти опублікованого в лютому 1947-го повідомлення Статистичного управління УРСР про підсумки виконання державного плану в 1946 році (у процентах до минулого 1945 року):

електроенергія	155
трактори	491
цемент	210
меблі	232
бавовняні тканини	226
шерстяні тканини	300
взуття шкіряне	193
м'ясо	172
ковбасні вироби	164
масло вершкове	260
риба (улов)	113
хліб і булочні вироби	143
спирт	142
пиво	166

Це лише основні показники. Подвійне-потрійне зростання випуску товарів зафіксовано по всіх галузях. Як же за наявності таких ресурсів Хрущов (у Києві), Брежнєв (у Запоріжжі), їхні соратники у Харкові, Дніпропетровську, Полтаві... кинули мільйони трудівників, учорашніх солдатів-визволителів та їхніх дітей на голодну смерть? Чи не тому, що «учитель всіх народів» Сталін після успішної депортації кримських татар та «бандерівців» сушив голову, як вивезти всіх українців з України, і не міг нічого придумати — не вистачало вагонів та паровозів. І тоді вирішив скористатися посухою 1946 року. Бачте, яке геніальне мислення — не треба нікого нікуди возити...

Під приводом забезпечення міста й армії продовольством послали «буксирні» бригади на села.

Система всіляко маскувала справжній стан справ. Більшовики так вичистили колгоспні засіки, що треба було негайно проводити добровільно-примусову акцію, йменовану почином «Насіння із особистих запасів — у позичку колгоспу». Лідерам КП(б)У ніби замало було самого факту голодомору, вони ще й потішалися, сидячи на міцних пайках, з народного горя. Особливо лицемірила партійна пропаганда. Подивімося, як подає РАТАУ звіт про прийом учасників наради активу жінок Західної України, Ізмаїльської, Закарпатської областей Хрущовим: «...Делегатка Ровенської області тов. Коваль поділилася враженнями про перебування на Запоріжжі.— Особливо запам'яталося нам, — говорить тов. Коваль, — перебування на Дніпробуді і «Запоріжсталі». Тепло зустрічали нас колгоспники Запорізької області. Їхня доблесна праця і результати праці переконали нас у перевагах колгоспного ладу. Після повернення додому я зобов'язуюся працювати так, як жінки східних областей Радянської України».

Зима — весна 1947-го стали піком голоду. А в цей час у Києві проходить Республіканська нарада передовиків сільського господарства за участю Хрущова, Гречухи, Мануїльського, московського академіка Лисенка, наших «зірок» П. Ангеліної, М. Озерного, М. Посмітного... Ні слова про тяжке становище, про пухлих дітей, масову загибель з голоду інвалідів Великої Вітчизняної.

На плечі голодного народу падає ще один тягар — облігації Другої Державної позики відбудови і розвитку народного господарства СРСР...

Вижили.

Свідчення Катерини Ткаченко (с. Заріччя Гуляйпільського району):

— Наш колгосп «Червоне Заріччя» був найзаможнішим у районі. Пригадую, 1946 рік видався дуже врожайний, колгоспникам видавали на трудодень багато хліба. Та зненацька в село заскочила бригада активіста Дроздова (його ми знали ще від 33-го року) і влаштувала трус: вигрібали зерно, скільки в кого знайшли. І вивозили, вивозили...

Люди дуже бідували. Отамо за Марченками — нема хати. Жив там чоловік. У нього відібрали все до нитки. Ходив до Гуляйполя, може, скаржитися, може, щось виміняти хотів на харчі... серед дороги, бідолага, впав і вмер. Казали, що фронтовик.

У 47-му я поїхала до брата в Казахстан, там жилося легше. Поїхати було непросто, бо нікого не випускали за межі району і за межі України. Мені родич допоміг виписати відрядження. У Харкові вокзал — ніде голці впасти: всюди голодуючі з усіх куточків України. Сиділи тижнями, їх не відправляли. Дітки вмирали прямо на руках знесилених матерів. Запам'ятала на все життя той страшний тихий стогін. Насилу виїхала на Куйбишев. На станціях Росії ніякої напруженості не спостерігалося, ніде не видно було пухлих чи жебраків, у Куйбишеві буханець хліба коштував 100 рублів. У нас за 1000 не купиш. Отаке я пережила після участі у відбудові Дніпрогесу.

Свідчення Наталії Плетінь (с. Костянтинівка Пологівського району):

— А... мене не засудять? (бабусі — за 80. — **Авт.**) Три голоди перейшли ми, як три пожежі. В 1947-му ніхто не думав, що зостанемося ні з чим. Наш колгосп «Комунар» поставки виконував. А восени ходили по дворах уповноважені, підмітали засіки. Ми жили втрьох: я, мама і донька. Ганяли нас щодня на полоття. Піду, рядок-два прополю і падаю непритомна... Їли січену траву, навесні — акацієвий цвіт (кашку).

Свідчення Марії Жовніренко (м. Гуляйполе):

— Я працювала медсестрою. Навесні 47-го біля входу в райздороввідділ щоранку нас чекали десятки підкинутих голодними матерями голодних дітей. Вони просили їсти. Були й немовлята із записочками «Ваня», «Тетяна», «Кирилко»...

Свідчення Івана Сухаря (с. Омельник Оріхівського району):

— Я був підлітком. Бачив, як помер з голоду фронтовик Олександр Дука, з орденами на гімнастерці. Померли з голоду дід і баба Операйли. У 1946—1947-му від недоїдання в нашому селі мученицьки пішли з життя Калістрат Трипольський, Явдоха Сиротенко, Нечипір Незнай. Настю Бондаренко засудили за кілька качанів кукурудзи — померла в тюрмі. А як жили сім'ї загиблих фронтовиків!.. Окремо розкажу про Орисю з нашого кутка. Днями вона блукала селом, благаючи їжі. Молода, вона довго помирала. Знайшли її в бур'яні, поклали на драбину і віднесли на кладовище, де вона раптом почала подавати ознаки життя... Нема Орисі, померла. Хочу ще згадати покійного фронтовика Миколу Гордійовича Іванця. Безногий, він працював комірником у колгоспі «Сигнал». Ми, підлітки, щодня сновигали побіля тієї комори і вряди-годи мали то шмат макухи, то жменю проса чи кукурудзи... Усе це він роздавав потай від начальства, всупереч сталінському «порядку». Коли його виганяли з роботи «за розбазарювання», він кинув у вічі начальству: «Я рятував солдатських дітей!».

Про голод 1947 року у пресі майже не згадується. А ті, що пережили оте лихоліття, повертатись у минуле не люблять. Воно ще надто близьке у часі. Ще надто болить.

Отак і носять з собою невигойний біль літні й старі люди. Бо забути цього не можна. І згадувати страшно.

Спекотне, немилосердне сонце того року принесло страшне лихо — засуху. Але ще нещаднішою, ще жорстокішою була сталінська система, яка нищівним вогнем випалювала нашу землю, наші душі, наше життя.

ТИМ ЧАСОМ ГАЗЕТИ ПИСАЛИ

БУФЕТЫ НА ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ УЧАСТКАХ

Магазины системы «Главособгастронома» успешно готовятся к обслуживанию избирательных участков (9 лютого 1947 року — вибори до Верховної Ради УРСР. — **Авт.**). Получен богатый выбор колбасных, кондитерских, табачных и винных изделий, консервы и т. п. В день выборов на избирательных участках города с 6 часов утра будут работать буфеты, для которых выделен ассортимент товаров.

«Большевик Запорожья». 8.02.1947.

ЗА ЖИЗНЬ, КОТОРАЯ ЕСТЬ И КОТОРАЯ БУДЕТ

... Да, Семен Фурман имеет все права советского человека. Я имею право выбирать в Верховный Совет! Опуская бюллетень в избирательную урну, я пошлю благодарность величайшему из людей Иосифу Виссарионовичу Сталину: спасибо, родной и любимый, за свободного человека.

С. Фурман, колхозник артели имени Сталина Пологовского района. «Большевик Запорожья». 9.02.1947

...Днями виїзна сесія Михайлівського народного суду в селі Широкому розглянула карну справу по обвинуваченню громадянина Рубель Федора, який в колгоспі ім. Сталіна вкрав 30 кілограмів колосків пшениці. Народний суд засудив Рубля до 7 років позбавлення волі з відбуттям у виправно-трудових таборах.

«Шляхом Сталіна». 13.07.1947.

(Цитати подані за оригіналами).

Випуск підготував Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України» в Запорізькій області.

P. S. Шановні читачі, свої відгуки та спогади ви можете адресувати редакції.

а їхніх дітей на ерть? Чи не то- итель всіх на- ін після успіш- ції кримських ндерівців» сушив вивезти всіх ук- України, і не міг умати — не ви- нів та паровозів. ив скористати- 1946 року. Бач- альне мислення а нікого нікуди

дом забезпечен- армії продоволь- али «буксирні» села.

сіляко маскува- ий стан справ. так вичистили

масову загибель з голоду інвалідів Великої Вітчизняної.

На плечі голодного народу падає ще один тягар — облігації Другої Державної позики відбудови і розвитку народного господарства СРСР...

Вижили.

Свідчення Катерини Ткаченко (с. Заріччя Гуляйпільського району):

— Наш колгосп «Червоне Заріччя» був найзаможнішим у районі. Пригадую, 1946 рік видався дуже врожайний, колгоспникам видавали на трудодень багато хліба. Та зненацька в село заскочила бригада активіста Дроздова (його ми знали ще від 33-го року) і влаштувамося ні з чим. Наш колгосп «Комунар» поставки виконував. А восени ходили по дворах уповноважені, підмітали засіки. Ми жили втрьох: я, мама і донька. Ганяли нас щодня на полоття. Піду, рядок-два прополю і падаю непритомна... Їли січену траву, навесні — акацієвий цвіт (кашку).

Свідчення Марії Жовніренко (м. Гуляйполе):

— Я працювала медсестрою. Навесні 47-го біля входу в райздороввідділ щоранку нас чекали десятки підкинутих голодними матерями голодних дітей. Вони просили їсти. Були й немовлята із записочками «Ваня», «Тетяна», «Кирилко»...

Журналістське дослідження

АЇНА-47: ТІЙ УДАР

сіки, що треба проводити добмусову акцію, чином «Насінних запасів — колгоспу». Ліденіби замало бупакту голодомору, потішалися, сидях пайках, з нася. Особливо литійна пропаганда. як подає РАТАУ нйом учасників ву жінок Західя, Ізмаїльської, ої областей Хрулегатка Ровені тов. Коваль поженнями про на Запоріжжі. — апам'яталося нам, тов. Коваль, — на Дніпробуді і лі». Тепло зустріколгоспники Заласті. Їхня добця і результати нали нас у перепного ладу. Пінння додому я я працювати так, хідних областей України».

есна 1947-го стаолоду. А в цей і проходить Рескнарада передокого господарства Хрущова, Гречуського, московеміка Лисенка, ок» П. Ангеліної, о, М. Посмітнова про тякже стао пухлих дітей,

ла трус: вигрібали зерно, скільки в кого знайшли. І вивозили, вивозили...

Люди дуже бідували. Отамо за Марченками — нема хати. Жив там чоловік. У нього відібрали все до нитки. Ходив до Гуляйполя, може, скаржитися, може, щось виміняти хотів на харчі... серед дороги, бідолага, впав і вмер. Казали, що фронтовик.

У 47-му я поїхала до брата в Казахстан, там жилося легше. Поїхати було непросто, бо нікого не випускали за межі району і за межі України. Мені родич допоміг виписати відрядження. У Харкові вокзал — ніде голці впасти: всюди голодуючі з усіх куточків України. Сиділи тижнями, їх не відправляли. Дітки вмирали прямо на руках знесилених матерів. Запам'ятала на все життя той страшний тихий стогін. Насилу виїхала на Куйбишев. На станціях Росії ніякої напруженості не спостерігалося, ніде не видно було пухлих чи жебраків, у Куйбишеві буханець хліба коштував 100 рублів. У нас за 1000 не купиш. Отаке я пережила після участі у відбудові Дніпрогесу.

Свідчення Наталії Плетінь (с. Костянтинівка Пологівського району):

— А... мене не засудять? (бабусі — за 80. — **Авт.**) Три голоди перейшли ми, як три пожежі. В 1947-му ніхто не думав, що зостане-

Свідчення Івана Сухаря (с. Омельник Оріхівського району):

— Я був підлітком. Бачив, як помер з голоду фронтовик Олександр Дука, з орденами на гімнастерці. Померли з голоду дід і баба Операйли. У 1946—1947-му від недоїдання в нашому селі мученицьки пішли з життя Калістрат Трипольський, Явдоха Сиротенко, Нечипір Незнай. Настю Бондаренко засудили за кілька качанів кукурудзи — померла в тюрмі. А як жили сім'ї загиблих фронтовиків!.. Окремо розкажу про Орисю з нашого кутка. Днями вона блукала селом, благаючи їжі. Молода, вона довго помирала. Знайшли її в бур'яні, поклали на драбину і віднесли на кладовище, де вона раптом почала подавати ознаки життя... Нема Орисі, померла. Хочу ще згадати покійного фронтовика Миколу Гордійовича Іванця. Безногий, він працював комірником у колгоспі «Сигнал». Ми, підлітки, щодня сновигали побіля тієї комори і вряди-годи мали то шмат макухи, то жменю проса чи кукурудзи... Усе це він роздавав потай від начальства, всупереч сталінському «порядку». Коли його виганяли з роботи «за розбазарювання», він кинув у вічі начальству: «Я рятував солдатських дітей!».

АСОМ ГАЗЕТИ ПИСАЛИ

ети, для которых ортимент товаров.

Запорожья».

Ь, КОТОРАЯ ЕСТЬ Я БУДЕТ

ен Фурман имеет ветского человеправо выбирать в Совет! Опуская избирательную лю благодарность из людей Иосиновичу Сталину: спасибо, родной и любимый, за свободного человека.

С. Фурман, колхозник артели имени Сталина Пологовского района. «Большевик Запорожья». 9.02.1947

...Днями виїзна сесія Михайлівського народного суду в селі Широкому розглянула карну справу по обвинуваченню громадянина Рубель Федора, який в колгоспі ім. Сталіна вкрав 30 кілограмів колосків пшениці. Народний суд засудив Рубля до 7 років позбавлення волі з відбуттям у виправно-трудових таборах.

«Шляхом Сталіна». 13.07.1947. (Цитати подані за оригіналами).

Випуск підготував Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України» в Запорізькій області.

P. S. Шановні читачі, свої відгуки та спогади ви можете адресувати редакції.

МИЛОСТИНЮ ПОДАЮТЬ ПІД ЦЕР

МИ ПРОСТЯГАЄМ РУКУ ДОПОМОГИ

Минулого року в Монреалі один місцевий українець поділився зі мною планом врятування України. Незважаючи на молодість, і власне життєве благополуччя і заочне знайомство з далекою Батьківщиною, пан Маркіян аж горів активним патріотизмом. Так ось. План був простим, як елементарна арифметична дія: з кожного українця в діаспорі (а їх там понад три мільйони) збирати щомісяця по долару і переказувати у «Фонд України». «Уявляєте, скільки грошей буде», — захоплювався Маркіян власною «рацпроп ією», х ут таки себе хи охолоджував: «Ні, три мільйони не зберемо, на жаль, не всі українці національно свідомі. Але ж принаймні мільйон щомісяця можна нашкребти. Не збіднімо від дванадцяти доларів на рік...».

НАПЕВНО, не збідніють. Але чи ми збагатимося, коли б навіть наївний план монреальського земляка і вдався? Адже такий найпростіший розрахунок дчить: не е один міль найсвідо: их українців витягувати із злиднів 52-мільйонне населення України. Така ось невесела арифметика...

Ф ові ін'є від земляків незем спасибі, ефективні під час локального лікування. Одужання всього організму залежить, даруйте за медичний парадокс, від самолікування. І ось тут компетентні поради закордонних земляків найбільш доречні.

Про створення суспільної служби України наша газета вже коротко інформувала. А «допоможе допомагати» новоствореній організації аналогічна служба діаспори.

— Ми самі не хочемо, щоб наша співпраця нагадувала дірявий мішок, — розповідає голова світової ради суспільної служби Світового Кон су Ві них Українців пан Зенон Дуда. — Сипеш-сипеш, а де воно, те добро? Ні, основний наш обов'язок як опікунів і партнерів молодої української служби — навчити її саму здобувати фонди. Ми прагматики і тому до популярного у вас жарту «Врятування потопаючих — справа рук самих потопаючих» ставимося дуже серйозно. Треба вміти себе рятувати, і ми хочемо поділитися з вами, образно кажучи, правилами поведінки на воді.

Звичайно, для початку прагматичні земляки рятувальний пояс усе ж кинули — доки «правила» вивчатимуться, не пустить би бульбашки. Головний партнер — Суспільна служба українців Канади — фінансувала кілька благодійних акцій, організувала в Карпатах табір відпочинку для дітей з екологічно уражених районів (читай — з усієї України). А далі...

— За два-три роки, — впевнений пан Дуда, — Україна матиме таку суспільну службу, що зможе допомогти своїм землякам із східної діаспори.

Що ж, дай Боже нашому теляті та й вовка з'їсти!

Поки що служба (нині вона має осередки в більшості областей, в тому числі на Сході та Півдні) заклопотана проблемами співвітчизників. А цих проблем, самі знаємо...

У Криму живе поет. Не один перекладач і літературознавець зробив собі кар'єру на його імені — вірші Тарнавського багатьма мовами друкує майже весь світ. А вдома овіяному закордонною славою поетові ночами снився... хліб. Хворий, знедолений, він був на Батьківщині нікому не потрібний — ні своїми блискучими віршами, ні енциклопедичними знаннями, ні вражаючим поліглотством. Ні просто як людина. В Криму вирують політичні пристрасті. А в них немає місця ні для вбогих, ні для митців: приватний Пегас не корабель, його не перетягнеш ні в Росію, ні в Одесу. А отже, яка рація займатися «дрібницями». Коли б не місцевий осередок ССУ, некролог по загиблому поетові, здається, вже «помандрував» би по сторінках літературних видань на Заході та Сході й здивовані шанувальники його таланту узнали б жахливу правду — поет покинув світ від злиднів. На щастя, повторюю, в Криму знайшлися люди, які в «дрібниці» розгледіли трагедію й зуміли гідно підтримати Тарнавського.

Всупереч, на жаль, усе ще популярним уявленням «Якщо замішана діаспора, то це щось дуже націоналістичне» Суспільна служба України — організація нейтральна. Для неї не мають значення конфесія, національна незалежність чи політичні вподобання людей, яким потрібна допомога.

— Ми працюємо з усією громадою, — підкреслив голова ССУ Богдан Фесюк, — незалежно від мови, якою спілкуються люди. Звичайно, пробудження національної свідомості українців, очищення молодшого покоління від генетичної, рабської психології також належать до наших стратегічних завдань. Але за тактику ми обрали не крик і порожні гасла «Всі як один будьте свідомими українцями», не зверхнє повчання негайно «витискувати з себе раба», а конкретну допомогу людям. Хай вона агітує, а не слова.

Не знаю, як вам, а вже згаданим донбасівцям така тактика припала до душі. Навіть мені за «посередництво» вони подякували кострубатою, але українською мовою і вибачилися за «шабаш».

Звичайно, було б великою наївністю вважати, що суспільна служба витягне народ з матеріальної і моральної скрути. Але, як і світові організації, ССУ може стати надійним опертям для уряду в проведенні великомасштабних акцій підтримки найзлиденніших верств населення — престарілих, сиріт, інвал не лише пекті. Су кликана з ше — з суспільст громадян.

ССУ в створенн них за ф динків-па рілих і д ся без оп Суспільно Канади п привезла му (з вр особливос соціальни ціально д

— На старечі б справили ження, — на акт служби з рія Спол зенщиною страх. Ві живуть з повинні с ми.

Спеціал присвячен зокрема, ня підпр готовляти сування т рої для вадами. вах змож мі інвалі

Канаде за — вл якій ви лиці. Укр женням разу не ків. Шану них бать марили У презентув бі сто пар тістю 10 чайно, ц в морі к одна пар для масо милиць. найближч

Милост церквою. України ги. Обіпр ють від ц

Люди спеціал дент «

ЯКА МОВА БУДЕ В ХАРКОВІ ДЕРЖАВНОЮ?

Слово рідне

Розумію, що на таке пряме запитання однозначної відповіді немає і бути не може. Все залежить від багатьох факторів — як об'єктивних, так і суб'єктивних. І все ж.

Голосуючи 1 грудня за незалежну Україну, багато хто, на мій погляд, не пов'язував ці два поняття в єдине ціле — незалежність і державна мова. Одні розуміли незалежність перш за все як економічне поняття («тепер будемо годувати тільки себе!»), а вже потім політичне, інші навпаки. Виходячи з цього, існують й дві діаметрально протилежні точки зору на державну українську мову. Причому багатьох жителів російськомовного Харкова цілком влаштовує нинішня ситуація, коли російська мова функціонує повсюдно, а українська — за бажанням.

Не претендуючи на істину в останній інстанції, висловлю свою точку зору з приводу того, що ж потрібно зробити для поліпшення справи? Перше і найголовніше — не діяти з позиції сили, не принижувати російськомовне населення — як росіян, так і українців, які з різних причин не володіють державною мовою України. Якомога менше ярликів на зразок «русскобольшевицкая империя», а більше діла.

Думаю, що Верховній Раді України разом з урядом необхідно розробити і затвердити програму відродження української мови у східних і південних регіонах. Але програму не бутафорську, а підкріплену фінансово. Інакше Закон про мови залишиться в Україні законом на папері.

Сьогодні в нас не вистачає близько ста тільки вчителів української мови і літератури, не кажучи вже про викладання інших предметів українською мовою; немає підручників, досить мало наочних посібників; бідні, порожні кінофонотеки... Вчителям самотужки не впоратися з цими проблемами, в цій державній справі потрібна й державна підтримка.

Українська мова із загального вжитку в нашому регіоні зникла не раптово. Протягом десятиліть цілеспрямованої і послідовної роботи розширювалася зона функціонування російської мови. Це і проголошене «равенство языков», і перехід на викладання предметів російською мовою спочатку лише в деяких школах, а потім і доплачування вчителям за викладання російською в українських школах, і звільнення від уроків української мови та літератури (а чому не російської?) на підставі записки від батьків...

Що ж, настав час пожинати плоди та повертати борги. За останні роки на Харківщині в багатьох російськомовних школах з'явилися українські класи. Таких шкіл лише в Харкові вже більше половини. З'являються школи, в яких перші класи набирають тільки з українською мовою навчання. Здавалося б, можна стверджувати, що відбувається поступовий ської шк Але погл ку.

З одно в нас на області близько ків, з ук ською м званих двадцять рівництв фігурують Проте цифри: ся украї го 30 ві гальної числі у Х сотка. Т мов поки

Обласн ки вже д ня про 2 ку до за викладак класах р це, на мі во — за ба плати зіазмі да це, так самодіял серйозна

Те голова сії з Харкі

...ЛОСТИНЮ ПОДАЮТЬ ПІД ЦЕРКВОЮ

МИ ПРОСТЯГАЄМ РУКУ ДОПОМОГИ

...оху в Мон...
...цевий ук...
...ілився зі
...врятуван-
...езважаючи
... власне
...опулуччя і
...ство з да-
...циною, пан
...орів актив-
...мом. Так
... простим,
... арифме-
...ожного ук-
...порі (а їх
... мільйони)
...сяця по до-
...зувати у
...ни». «Ува-
...ки грошей
...хоплювався
...ною «рац-
... тут
...ебе ...хи
...«Ні, три
...беремо, на
...країнці на-
...дом!. Але
...ільйон що-
... нашкреб-
...ніємо від
...ларів на

...ВНО, не збідні-
...ле чи ми збага-
... коли б навіть
... монреальського
...дався? Адже та-
...тіший розраху-
... не ...е один
...сидо- ...их укра-
...вати із злиднів
... населення Ук-
...а ось невесела

...ін'є ... від зем-
...мля ... спасибі,
... час локального
...Одужання всього
...лежить, даруйте
... парадокс, від
...в. І ось тут ком-
...ади закордонних
...ільш доречні.
...ення суспільної
...їни наша газета
... інформувала. А
... допомагати» но-
... організації ана-
...з діаспори.
... не хочемо, щоб
...я нагадувала
...ок, — розпові-
...збі ради сус-
...ьби Світового
...діну Українців

пан Зенон Дуда. — Сипеш-сипеш, а де воно, те добро? Ні, основний наш обов'язок як опікунів і партнерів молодої української служби — навчити її саму здобувати фонди. Ми прагматики і тому до популярного у вас жарту «Врятування потопаючих — справа рук самих потопаючих» ставимося дуже серйозно. Треба вміти себе рятувати, і ми хочемо поділитися з вами, образно кажучи, правилами поведінки на воді.

Звичайно, для початку прагматичні земляки рятувальний пояс усе ж кинули — доки «правила» вивчатимуться, не пустить би бульбашки. Головний партнер — Суспільна служба українців Канади — фінансувала кілька благодійних акцій, організувала в Карпатах табір відпочинку, для дітей з екологічно ураженних районів (читай — з усієї України). А далі...

— За два-три роки, — впевнений пан Дуда, — Україна матиме таку суспільну службу, що зможе допомогти своїм землякам із східної діаспори.

Що ж, дай Боже нашому теляті та й вовка з'їсти!

Поки що служба (нині вона має осередки в більшості областей, в тому числі на Сході та Півдні) заклопотана проблемами співвітчизників. А цих проблем, самі знаємо...

У Криму живе поет. Не один перекладач і літературознавець зробив собі кар'єру на його імені — вірші Тарнавського багатьма мовами друкує майже весь світ. А вдома овіяному закордонною славою поетові ночами снився... хліб. Хворий, знедолений, він був на Батьківщині нікому не потрібний — ні своїми блискучими віршами, ні енциклопедичними знаннями, ні вражаючим поліглотством. Ні просто як людина. В Криму вирують політичні пристрасті. А в них немає місця ні для вбогих, ні для митців: приватний Пегас не корабель, його не перетягнеш ні в Росію, ні в Одесу. А отже, яка рація займатися «дрібницями». Коли б не місцевий осередок ССУ, некролог по загиблому поетові, здається, вже «помандрував» би по сторінках літературних видань на Заході та Сході й здивовані шанувальники його таланту узнали б жахливу правду — поет покинув світ від злиднів. На щастя, повторюю, в Криму знайшлися люди, які в «дрібниці» розгледіли трагедію й зуміли гідно підтримати Тарнавського.

Всупереч, на жаль, усе ще популярним увявленням «Якщо замішана діаспора, то це щось дуже націоналістичне» Суспільна служба України — організація нейтральна. Для неї не мають значення конфесія, національна незалежність чи політичні вподобання людей, яким потрібна допомога.

— Ми працюємо з усією громадою, — підкреслив голова ССУ Богдан Фесюк, — незалежно від мови, якою спілкуються люди. Звичайно, пробудження національної свідомості українців, очищення молодшого покоління від генетичної, рабської психології також належать до наших стратегічних завдань. Але за тактику ми обрали не крик і порожні гасла «Всі як один будьте свідомими українцями», не звернення негайно «витискувати з себе раба», а конкретну допомогу людям. Хай вона агітує, а не слова.

Не знаю, як вам, а вже згаданим донбасівцям така тактика припала до душі. Навіть мені за «посередництво» вони подякували кострубатою, але українською мовою і вибачилися за «шабаш».

Звичайно, було б великою наївністю вважати, що суспільна служба витягне народ з матеріальної і моральної скрути. Але, як і світові організації, ССУ може стати надійним опертям для уряду в проведенні великомасштабних акцій підтримки найзлиденніших верств населення — престарілих, сиріт, інвалідів. І справа тут не лише в матеріальному аспекті. Суспільна служба покликана зробити значно більше — змінити ставлення суспільства до цих своїх громадян.

ССУ всіляко сприятиме створенню невеликих, сімейних за формою і змістом будинків-пансіонів для престарілих і дітей, що залишилися без опіки батьків. Голова Суспільної служби українців Канади пані Ольга Даниляк привезла розроблену програму (з врахуванням місцевих особливостей) для навчання соціальних працівників спеціально для цих пансіонів.

— Навіть найкращі ваші старечі будинки і сиротинці справили на нас гнітюче враження, — зізналася ще одна активістка суспільної служби з Торонто пані Марія Спольська. — Такою казенщиною віє від них — страх. Відразу видно, що тут живуть знедолені. А вони не повинні себе відчувати такими.

Спеціальна програма ССУ присвячена інвалідам. Вона, зокрема, передбачає створення підприємств, на яких виготовлятимуть засоби пересування та допоміжні пристрої для людей з фізичними вадами. На цих підприємствах зможуть працювати самі інваліди.

Канадець Володимир Плаза — власник фабрики, на якій випускають зручні милиці. Українець за походженням він, проте, жодного разу не був на землі предків. Шануючи пам'ять покійних батьків, які до смерті марили Україною, пан Плаза презентував Суспільній службі сто пар таких милиць вартістю 10 тисяч доларів. Звичайно, ця кількість мізерна в морі каліцтв. Але навіть одна пара — чудовий зразок для масового виготовлення милиць. Воно й почнеться найближчим часом.

Милостиню подають під церквою. Суспільна служба України подає руку допомоги. Обіпріться, вас підтримають від щирого серця.

Людмила КОХАНЕЦЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Наші першодруки

Мабуть, чи не кожний письменник починав свою творчість з віршів, які писав ще в школі. А вже пізніше визначався в жанрі — ставав поетом, прозаїком, драматургом, літературознавцем. Так було і в Івана Кирія. Почав з віршів, і, ще навчаючись у школі, друкував їх у «районці». Писав та друкував і працюючи потім сам у райгазеті. Але згодом визначився і став прозаїком. Він — автор понад двадцяти прозових книжок, серед яких — одна гумористична, бо любить і шанує гумор.

Тепер Іван Іванович теж пише гуморески, але віршовані, як колись, у молодості. Окремі з них і склали цю добірку.

Євген УКРАЇНЕЦЬ.

Іван КИРІЙ

«Голос України» — серед засновників Всеукраїнського фестивалю гумору й сатири

Майже з натури

НЕ ТОГО ПЛАЧЕ

Попрощались на пероні
З чоловіком жінка,
Зайшла в вагон, витирає
На очах сльозинки.

А у купе пасажир,
Вже літній за віком,
Каже: — Жалько розлучатись
З рідним чоловіком?..

Жінка глянула на нього:
— Не вгадали, діду,
Плачу я, що, навпаки,
До рідного їду.

ЧЕТВЕРТИЙ

Взяли пляшку два дружки,
У скверику сіли,
По сто грамів налили
І перехилили.

Закушують, аж до них,
В піджачку потертім,
Підійшов один і каже:
— Буду у вас третім.

— Помилився трохи ти, —
Хлопці відказали, —
Ти четвертий — трьох таких
Ми уже послали...

НА КОГО СХОЖИЙ

Прийшов радий чоловік
Провідати жінку.
Народила йому сина
В родильнім будинку.

Приніс квіти, весь аж сяє,
Мов весняне сонце:
— Покажи мені його,
Хоч через віконце.

Жінка каже: — Лікарі
Не велять, не можу.
— Ну тоді лишень скажи —
На кого він схожий?

Посміхнулася дружина:
— Навіщо питаєш,
Хоч скажу я, все одно
Ти його не знаєш...

СКІЛЬКИ ВИПИТЬ!

Лектор лекцію про п'янство
У клубі читає,
В залі самі чоловіки,
І він їх лякає:

— Запевняю, вас, що я
Достеменно знаю, —
Чоловіків, котрі п'ють,
Жінки покидають.

Пита один: — А скажіть,
Лекторе, будь ласка,
Скільки випить, щоб мене
Кинула Параска?

ПОХВАЛИЛИСЬ

У сквері міському
Дві дами гуляли,
Собачок водили
Й про них розмовляли.

Одна дама іншу
Всерйоз запевняє:
— Ви знаєте, Джек мій
Газети читає.

А дама та друга
Серйозно їй так:
— О, Джек молодець ваш,
Справжній мастак.

Як тільки читати
У вас він почав,
Мій Топік про це
Того ж дня розказав.

МОВУ ВІДІБРАЛО

Каже жінка чоловіку:
— Щоб ти знав, мій любий,
Членів нашої сім'ї
Скоро більше буде

Чоловік зрадів і ну
Жінку цілувати
— Вже на цей раз, — каже їй, —
Будем сина ждати.

А дружина осміхнулась:
— Не спіши радіти,
Вигнав тато мою маму,
Хоче у нас жити.

Чоловікові від того
Так недобре стало,
Що на тиждень, бідоласі,
Мову одібрало.

РОЗМОВА В ГАСТРОНОМІ

В гастрономі одна жінка
Просить продавця:
— Зважте мені, будь ласочка,
Кілограм м'яся.

Продавець до серця руку:
— Вибачте, мадам,
Дав би й два вам кілограми,
Та нема й ста грам.

Але ви не поспішайте
Мене проклинать,
Я вам добру дам пораду,
Де його узять.

Жінка згодна:
— Що ж, порадьте,
Добрий молодець.
— В Аргентину ви поїдьте, —
Каже продавець.

— А чому у Аргентину?
Ось так дивина!
— А тому, що Аргентина
Країна м'ясна.

— Ну, а в нас що за країна,
Бий її лиха година?
— В нас країна Рад —
Для порад!

Київ.

...КА МОВА БУДЕ В ХАРКОВІ ...РЖАВНОЮ?

Слово рідне

...що на таке пря-...ня однозначної ...і бути не мо-...же від бага-...ів — як об'єк-... суб'єктивних. І

... грудня за не-...ну, багато хто, ...д, не пов'язував ...в єдине ціле — ... і державна мо-... зуміли незалеж-... все як еконо-... («тепер бу-... тільки себе!»). ... політичне. Інші ...Виходячи з цьо-... дві діаметраль-... точки зору на ...раїнську мову. ...гатьох жителів ... Харкова ...ттовує нинішня ... російська мо-... повсюдно, а ... за бажанням. ...оючи на істи-... інстанції, ви-...точку зору з ...що ж потрібно ... поліпшення ...ше і найголов-

ніше — не діяти з позиції сили, не принижувати російськомовне населення — як росіян, так і українців, які з різних причин не володіють державною мовою України. Якомога менше ярликів на зразок «русскобольшевицкая империя», а більше діла.

Думаю, що Верховній Раді України разом з урядом необхідно розробити і затвердити програму відродження української мови у східних і південних регіонах. Але програму не бутафорську, а підкріплену фінансово. Інакше Закон про мови залишиться в Україні законом на папері.

Сьогодні в нас не вистачає близько ста тисяч вчителів української мови і літератури, не кажучи вже про викладання інших предметів українською мовою; немає підручників, досить мало наочних посібників; бідні, порожні кінофонотеки... Вчителям самотужки не впоратися з цими проблемами, в цій державній справі потрібна й державна підтримка.

Українська мова із загального вжитку в нашому регіоні зникла не раптово. Протягом десятиліть цілеспрямованої і послідовної роботи розширювалася зона функціонування російської мови. Це і проголошене «равенство языков», і перехід на викладання предметів російською мовою спочатку лише в деяких школах, а потім і доплачування вчителям за викладання російською в українських школах, і звільнення від уроків української мови та літератури (а чому не російської?) на підставі записки від батьків...

Що ж, настав час пожинати плоди та повертати борги. За останні роки на Харківщині в багатьох російськомовних школах з'явилися українські класи. Таких шкіл лише в Харкові вже більше половини. З'являються школи, в яких перші класи набирають тільки з українською мовою навчання. Здавалося б, можна стверджувати, що відбувається поступовий перехід від російської школи до української. Але погляньмо на статистику.

З одного боку, з цифрами в нас начебто все гаразд: в області українських шкіл близько шістдесяти відсотків, з українською та російською мовами навчання, так званих мішаних, — майже двадцять. І ці дані з уст керівництва освітою частенько фігурують у місцевій пресі. Проте замовчуються інші цифри: учнів, які навчаються українською мовою, всього 30 відсотків від їх загальної кількості і в тому числі у Харкові аж... 4,9 відсотка. Так що про рівність мов поки що говорити рано.

Обласна Рада в минулі роки вже двічі приймала рішення про 20-відсоткову надбавку до зарплати вчителям, які викладають в українських класах російських шкіл. І це, на мій погляд, справедливо — за будь-яку працю треба платити, на одному ентузіазмі далеко не заїдеш. Але це, так би мовити, місцева самодіяльність, а потрібна серйозна державна програма.

Тетяна ПРОСЄКІНА,
голова постійної комісії з народної освіти Харківської облради.

Увазі головних інженерів і керівників інструментальних підрозділів!

Вінницький інструментальний завод формує «портфель замовлень» і розпочинає у 1993 році випуск інструменту із значно розширеною номенклатурою.

Тепер наша специфікація має такий вигляд:

Розвертки	Ø3÷40
Фрези насадні	Ø40÷100
Фрези дискові пазові	50×3...6; 80×10...14; 63×6...8; 100×10...16
Фрези 3-сторонні з різн. зубом	63×6...12; 80×8...16; 100×10...25; 125××12...25.
Фрези 3-сторонні з дрібн. зубом	50×5; 50×6; 63×6...10; 80×10...16; 100×10...18; 125×10...16.
Фрези пазові затиловані	50×4...6; 63×5...8; 80×7...12; 100×10...16.
Фрези напівкруглі угнуті	50Р1,5...2,5; 63Р2,5...4; 80Р4...8; 100Р8...12; 125Р12...16.
Фрези торцьово-циліндричні	Ø40÷100
Фрези дискові з прогресивною формою зуба тип 1, 2, 3	Ø50, 63, 80, 100
Фрези шпонкові з циліндр. хв.	Ø2÷20
Фрези сегментні	Ø13÷32
Свердла спіральні різн. серії	Ø3÷20
Різці, мітники.	

Більш повна інформація буде вміщена у збірнику «Спецификация Винницкого инструментального завода на 1993 г.», який незабаром вийде з друку.

Крім цього, завод випускає товари народного вжитку:
набір новосела;
набір бджоляра;
викрутки слюсарно-монтажні, хрестоподібні і в наборі;
парасольки чоловічі, жіночі, дитячі;
протибуксувальний пристрій для легкових автомобілів.

Ви також можете замовити інструмент за вашими кресленнями.

Чекаємо ваших замовлень і пропозицій.

Наша адреса: 287100, м. Вінниця, вул. Ватутіна, 25, тел. 7-15-37 — директор; 7-47-35 — збут; 7-09-69 — заст. директора.

ВНИМАНИЮ ВЫПУСКНИКОВ ВУЗОВ!

Международная неправительственная организация «ИНКОРВУЗ», объединяющая ассоциации выпускников учебных заведений 32 стран мира, открыла Представительство в Украине на базе Межрегионального заочного университета управления персоналом (МЗУУП).

Если Вы желаете получить документ, подтверждающий уровень полученного вами образования в соответствии с международно признанными нормами (бакалавр, магистр наук),

ОБРАЩАЙТЕСЬ К НАМ

Сертификат международного образца, оформленный в соответствии с Европейской Конвенцией (Париж, ЮНЕСКО, 21.12.79 г.) на русском и английском языках будет выдан вам в течение месяца.

Для получения сертификата необходимо представить следующие документы:

— заявление на имя Председателя Комиссии по эквивалентности Инкорвуза (в произвольной форме, с указанием подробного почтового адреса заявителя);

— нотариально заверенную копию диплома о высшем образовании (или ксерокопию, заверенную в нашем Представительстве по оригиналу);

— квитанцию (копию платежного поручения) об оплате услуг по оформлению и выдаче свидетельства (стоимость услуг 3 тыс. рублей с учетом НДС и накладных расходов).

Документы направлять по адресу: 252039, Киев, ул. Фрометовская, 2, МЗУУП, Представительство Инкорвуза.

Наш расчетный счет: 609091 в ОПЕРУ при Укрсоцбанке г. Киева, МФО 300023, МЗУУП (почт. индекс банка 252006).

БАКАЛАВРЫ И МАГИСТРЫ НАУК — УЖЕ СЕГОДНЯ

Телефоны: 264-10-51, 264-90-36, 264-52-54.
Телефакс: (044) 264-90-36.

Окажем помощь в перечислении денег из России на Украину.

тел. (044) 216-99-57

Посредникам гарантируем вознаграждение

СОВХОЗ-ЗАВОД «ТАВРИЯ», г. Новая Каховка Херсонской области, производит приемку яблочных виноматериалов, виноградных и коньячных виноматериалов для производства вина, коньяка и крепких напитков на взаимовыгодных условиях. Возможна приемка виноматериалов по бартеру на вино, крепкие напитки, коньяк.

Ваше согласие, условия и цену сообщите по адресу: 326840, ГОРОД НОВАЯ КАХОВКА ХЕРСОНСКОЙ ОБЛАСТИ, СОВХОЗ-ЗАВОД «ТАВРИЯ».

ПРЕДПРИЯТИЕ «ДИНАС» ПРЕДЛАГАЕТ НЕФТЕПРОДУКТЫ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА:

парафины и церезины;
масла (моторные, трансмиссионные и др.);
топливо и другие продукты с лицензией для вывоза в страны СНГ.
Оплата в рублях.
Обращаться: *192007, С.-Петербург, Лиговский пр., д. 249, 2 этаж, пом. 3.*
Тел. (812) 166-30-51
166-31-51.

Государственное производственное объединение «Проэкс» реализует оптовые партии изделий из древесины и пиломатериалы:

доска необрезная 25, 40 и более 44 мм;
доска обрезная 25 мм;
комплекты садовой мебели;
плинтус и наличник;
дверные блоки ДГ 21-9 ц;
оконные блоки ОР 15—15 (двойные);
комплекты дощатки для плодоовощных ящиков и хлебных лотков;
ульи двухсекционные на 24 рамки;
срубы дачных домов из калиброванных бревен хвойных пород размерами 4,5×4,5×27 м и 6,3×6,3×2,7 м.

Поставка оптовых партий изделий из древесины и пиломатериалов производится со складов в г. Днепропетровске и вагонами МПС.

Наши реквизиты: г. Днепропетровск, 320070, пр. Карла Маркса, 60, комн. 529; тел. 44-06-23.

ОРГАНИЗАЦИЯ ПРЕДЛАГАЕТ К РЕАЛИЗАЦИИ

— алюминиевые молочные фляги
— бытовые электроплиты
— автокраны «Ивановец»
— автосамосвалы ГАЗ-САЗ 3507-01, ЗИЛ-ММЗ 4502, а также автомобильную технику специального назначения.

Телефоны: 8 (095) 167-53-38, 167-94-48, 167-53-46. Факс 167-53-38.

ВНИМАНИЮ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ПРЕДПРИЯТИЙ, ОРГАНИЗАЦИЙ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ!

Приборный завод «Электрон» принимает заказы на изготовление двухсторонних печатных плат. Высокое качество и своевременность исполнения заказов гарантируем. Заявки направлять по адресу: **Днепропетровская обл., г. Желтые Воды, ул. Гагарина, 40.**

Контактные тел.: (05652) 3-30-26, 9-81-03;
Факс: (05652) 5-52-02.
Телетайп: 349681, 349686 «Рубин»;

ЛЬВІВСЬКИЙ ЗАВОД БІОФІЗИЧНИХ ПРИЛАДІВ РЕАЛІЗУЄ:

УЛЬТРАЦЕНТРИФУГИ ПРЕПАРАТИВНІ УЦП2-85

Призначені для проведення науково-дослідних робіт з розділення в спеціальних роторах органічних і неорганічних препаратів на окремі фракції у відцентрових полях високої інтенсивності.

Можуть бути використані в хімії, біології, фізиці та інших галузях науки.

Діапазон виміру частоти обертання ротора — від 0 до 85000 $хв^{-1}$.

Діапазон стабілізації частоти обертання ротора — від 2000 до 85000 $хв^{-1}$.

Діапазон виміру температури ротора — від 0 до 50°C.

Час розгону ротора РПУ-85Т до максимально допустимої частоти обертання (або час його гальмування до повної зупинки) — не більше як 15 хв.

Час встановлення робочого режиму ультрацентрифуги — не більше 5 хв.

Ультрацентрифуга працює від мережі трифазного змінного струму напругою 380±30 В і частотою 50 Гц ±0.5 Гц.

Максимальна споживана потужність — не більше як 6,2 кВА.

Габарити — 970×740×1260мм.

Маса — 530 кг.

ЦЕНТРИФУГИ ЛАБОРАТОРНІ ЦР2-25

Призначені для проведення науково-дослідних робіт з розділення в спеціальних роторах органічних і неорганічних препаратів на окремі фракції у відцентрових полях середньої інтенсивності.

Центрифугу можна використовувати в хімії, біології, фізиці та інших галузях науки.

Діапазон виміру частоти обертання ротора — від 500 до 25000 $хв^{-1}$.

Діапазон виміру й стабілізації температури ротора — від 0 до 145°C за будь-якої частоти обертання ротора й від —10°C +45°C за частот обертання не більше як 15000 $хв^{-1}$ і температури навколишнього середовища не вище за +25°C.

Час розгону ротора РПУ2-25 до максимально допустимої частоти обертання і час його гальмування до повної зупинки —4,5 хв. Центрифуга працює від мережі трифазного змінного струму напругою 380 В±38 В. і частотою 50 Гц±0,5 Гц.

Потужність споживання не більше ніж 5 кВА.

Габарити — 760×680×1230 мм.

Маса — 300 кг.

ВЕНТИЛЯТОРИ ВН-2В

Призначені для охолодження вузлів, які нагріваються. для зниження температури всередині кожуха електронних пристроїв та інших промислових приладів.

Напруга живлення (частота 50Гц±1 Гц — 220±22/33В.

Частота обертання за статичного тиску. що дорівнює нулю, не менше як 2200 $хв^{-1}$. Продуктивність за статичного тиску, що дорівнює нулю, і напруги живлення 220 В, не менше як 144$м^3$/год.

Статичний тиск за продуктивності, що дорівнює нулю, і напруги живлення 220 В — не менше як 40 Па.

Потужність споживання за напруги живлення 220 В — не більше як 18 Вт.

Струм споживання за напруги живлення 220 В — не більше як 95 мА.

Робочий діапазон температур на вході вентилятора — від —10°C до +60°C.

Рівень акустичних шумів — не більше як 55 дБ.

Габарити — 130×130×39,5 мм.

Маса не більше 0.53 кг.

СИГНАЛІЗАТОРИ АВТОМАТИЧНІ УНІВЕРСАЛЬНІ ТИПУ УАС—1—1÷УАС—1—8

Призначені для оснащення саморушних вантажно-підйомних механізмів різних моделей (СМК-10, КС-3562 А, КС-2568, КС-2561Д, КС-3571, К-162, КС-4561К) з виносним стріловим обладнанням і попередженням обслуги світловими та звуковими сигналами про небезпечне наближення частин механізму до проводів ліній електропередачі змінного струму напругою від 220 В до 750 кВ.

Виріб живиться від бортмережі механізму напругою 12 В або 24 В з коливанням номінального значення від 0,9 до 1,25.

Струм споживання не перевищує 3 А.

Габарити підсилюючого блока — 262×212×114 мм, антени — 125×255×36 мм.

Маса підсилювального блоку — 4 кг, антени — 0,8 кг.

ПРИСТРІЙ АВТОМАТИЧНОЇ СИГНАЛІЗАЦІЇ типу ПАС (російська абревіатура УАС-10)

Призначені для встановлення на автомобільні крани моделей КС-3575 і КС-3575А і служать для попередження світловими та звуковими сигналами обслуги про небезпечне наближення стріли крана до проводів ліній електропередачі змінного струму напругою від 220 В до 750 кВ.

Сигналізатор живиться від джерела постійного струму напругою 12 В.

Габарити блока сигналізації — 180×130×80 мм, антени № 160×175×360 мм.

Маса блока сигналізації — 1 кг, антени — 1 кг.

Наша адреса, 290040, Львів, ГСБ. вул. Чапаєва, 9, Львівський завод біофізичних приладів.

Тел. 621-920, 628-570, 699-628.

ПРОСПЕКТ ЭМИССИИ ЦЕННЫХ БУМАГ

Акционерного общества открытого типа «Пермавиа»

1. Акционерное общество открытого типа «Пермавиа» зарегистрировано 18 июня 1991 года решением Свердловского районного Совета народных депутатов г. Перми (свидетельство о государственной регистрации № 237).

Учредителями Общества являются 120 граждан (физических лиц) — работников Пермского научно-производственного объединения «Авиадвигатель». Права учредителей соответствуют правам акционеров.

Общество базируется на частной и смешанной формах собственности.

2. Место расположения центрального офиса «Пермавиа»: Российская Федерация, 614600, г. Пермь, ГСП, Комсомольский проспект, 34.

Телефоны: (342-2) 34-89-04, 31-86-34. Телекс: 134802 LAVA SU.

Телефакс: (342-2) 34-48-45. Телетайп: 134163 «Проект».

Расчетный счет Общества № 000467716 в Профбанке «Заря» г. Перми, МФО 185011.

3. Руководящие органы Акционерного общества «Пермавиа»:

а) Общее собрание акционеров — высший орган управления Обществом;

б) Совет директоров — высший представительный орган Общества;

в) Правление — исполнительный орган управления Обществом.

Совет директоров состоит из 9 человек, среди которых руководящие работники таких крупных государственных предприятий, как: НПП «Авиадвигатель» (Пермь), «АвтоВАЗ» (Тольятти), ПО «Транспортная авиация» (Москва), НПО «Искра» (Пермь), ГП «Моторостроитель» (Пермь) и др.

Из числа директоров Общества общее собрание акционеров назначает Президента Общества, который является высшим исполнительным должностным лицом Общества и возглавляет Правление.

Правление сформировано из сотрудников, имеющих профессиональный стаж и опыт руководства в условиях рыночных отношений.

4. Общество образует резервный фонд в размере не менее 10 (десяти) процентов Уставного Фонда Общества. Размер резервного фонда на 1 июля 1992 года — 28.320.000 рублей.

5. Просроченной задолженности кредиторам и по платежам в бюджет Общество не имеет.

6. Объем капитальных вложений Общества составляет 35.788.400 рублей. Незавершенного строительства и неустановленного оборудования Общество не имеет.

7. За время своей деятельности административным и экономическим санкциям Общество не подвергалось.

8. Уставной Фонд Общества объявлен в 100.000.000 рублей и разделен на 400.000 именных акций номинальной стоимостью 250 (двести пятьдесят) рублей каждая. Общее количество акций состоит из 60.000 привилегированных акций и 340.000 простых акций. На момент эмиссии выпущено в обращение 96000 акций.

Оплаченная часть Уставного Фонда Общества на 01.07.92 составляла 21.654.800 рублей.

9. Дивиденд по акциям выплачивается ежеквартально: промежуточный — в течение 1 месяца после окончания каждого из первых трех кварталов финансового года, окончательный — в течение одного месяца после проведения годового общего собрания акционеров.

Размер дивиденда, выплаченного по итогам:
1991 года — 18% по привилегированным акциям;
— 15% по простым акциям.
1 кв. 1992 г. — 28% по привилегированным акциям;
— 24% по простым акциям.
2 кв. 1992 г. — 105% по простым и привилегированным акциям.

Началом владения акцией является дата поступления денег за приобретенные акции на расчетный счет Общества.

10. Вид выпускаемых ценных бумаг — простые именные акции и привилегированные именные акции акционерного общества открытого типа; общий объем выпуска акций разделен на 45.600 привилегированных акций и 158.400 простых (обыкновенных) акций.

11. Дата принятия решения о выпуске акций — 21.03.92; начало распространения акций четвертой и пятой подписок — 25 июня 1992 года; завершение распространения акций четвертой и пятой подписок — первый квартал 1993 года.

12. Цена реализации акций — по курсовой стоимости выпуска, складывающейся с учетом спроса и предложения на момент продажи, с учетом обеспечения равных ценовых условий для приобретения акций одного выпуска при их продаже первым владельцам.

13. Основными направлениями деятельности Общества, на которые планируется мобилизация средств, полученных от выпуска ценных бумаг, являются:

1) авиатранспортные услуги;
2) производственная деятельность, которая включает в себя:
— ремонт авиадвигателей семейства Д-30КУ(КП) для самолетов Ил-62М, Ил-76 и Ту-154М;
— изготовление роторных двигателей для самолетов малой авиации, катеров, судов на воздушной подушке и других транспортных средств;
— изготовление скоростных катеров класса «река-море» высокой комфортности и автономности, соответствующих мировым стандартам;
— изготовление судов на воздушной подушке универсального применения, не имеющих отечественных и зарубежных аналогов;
— изготовление металлической мебели;
— изготовление переносных УКВ-радиостанций;
— производство оборудования для нефтехимии;
— производство автономных водогрейных котлов для тепловых сетей малых и средних предприятий;
3) инжиниринговые услуги;
4) лизинговые услуги, которые включают в себя:
— прокат представительских автомобилей и скоростных катеров;
— создание и эксплуатация локальной сети спутникового ТВ;
— сдача в аренду авиадвигателей, авиатранспортных средств и производственного оборудования;
5) кредитно-финансовые услуги;
6) коммерческая деятельность, которая включает в себя:
— сбыт собственной продукции;
— организация оптовой и розничной сети для торговли товарами широкого ассортимента;
— экспортно-импортные операции;
7) инновационно-инвестиционная деятельность, которая включает в себя:
— участие в строительстве и эксплуатации в г. Перми Интербизнесцентра с отелем международного класса, представительским комплексом, центрами отдыха, связи, торговли и услуг;
— участие в инновационном фонде «Западный Урал»;
— инвестиции в проведение работ по увеличению ресурса авиадвигателей на коммерческой основе;
— инвестиции в административно-жилищное строительство с целью создания индивидуального жилья и офисов нового поколения;
— участие в приватизации государственных предприятий.

14. Факторы риска, которые необходимо принимать во внимание при приобретении акций АО «Пермавиа» 4 и 5 подписок:

а) экономические:
— инвестиционная политика Общества ведется с рассредоточением вложений по различным направлениям, что положительно влияет на финансовую устойчивость эмитента;
— конкурентная ситуация — благоприятная конъюнктура в выбранных секторах рынка;
— ликвидность и доходность акций — низкая номинальная стоимость акций Общества, устойчивый высокий курс акций, высокий дивиденд по акциям, выплачиваемый ежеквартально, обеспечивают широкий охват инвесторов с различными финансовыми возможностями и динамичное движение акций на фондовом рынке;
б) социальные:
— регионы, в которых Общество ведет свою деятельность, характеризуются социально-политической стабильностью;
в) технические:
— ориентация на передовые технологии предприятий аэрокосмического комплекса определяют высокий технический уровень, качество, новизну применяемых материалов и технологий вновь создаваемой продукции;
г) экологические:
— образцы создаваемой Обществом продукции отличаются низким уровнем опасности загрязнения и разрушения окружающей среды.

Приобрести акции АО «Пермавиа» можно в акционерном обществе «Диком», которое имеет эксклюзивное право на распространение акций АО «Пермавиа» в Украине по адресам:

340114, г. Донецк, ул. Университетская, 110-А; тел.: (0622) 99-86-25, 55-78-83, 90-19-11; Факс: (0622) 90-33-33;

254070, г. Киев, ул. Верхний Вал, 72; тел.: (044) 416-34-21, факс: (044) 417-71-69,

а также у агентов синдиката «Диком» в городах:
Николаеве (0510) 34-10-91,
Запорожье (0612) 96-49-28,
Мариуполе (0629) 35-72-04,
Полтаве (05322) 2-48-78,
Харькове (0572) 33-20-08, 32-98-07,
Днепропетровске (0562) 42-86-40,
Одессе (0482) 24-95-49, 28-05-09,
Марганце (05665) 4-19-96,
Хмельницком (03822) 6-04-53,
Черкассах (0472) 45-55-63,
Торезе (06254) 3-43-88,
Луцке (03322) 4-05-85, 4-04-05,
Кировограде (0522) 24-62-35,
Львове (0322) 75-93-89.

РЕАЛИЗУЕМ:

• подсистему внешней памяти на магнитной ленте ЕС-5027.01 ЕС-5527.01 с плотностью записи 63/246 бит/мм;
• подсистему внешней памяти на магнитной ленте ЕС-5612М1(ЕС-5525.03М с плотностью записи 32/63 бит/мм;
• стенд очистки магнитной ленты ЕС-В633;
• телефонный коммутатор, позволяющий подключать на один телефонный номер до 8 аппаратов;
• для оптовых покупателей товары народного потребления в широком ассортименте: светотехнические изделия из художественного литья, универсальные настольные деревообрабатывающие станки, сварочные трансформаторы, кухонные пищевые процессоры, демагнитезаторы магнитных головок для катушечных и кассетных магнитофонов высшего и первого классов, электронные индикаторы напряжения для автомобилей ВАЗ, АЗЛК, ЗАЗ, универсальные настольные тиски с шарнирным зажимом, комплекты отверток, замки повышенной секретности для гаражей и квартир, мини-АТС и т. д.

По интересующим вас вопросам обращайтесь по адресу:

220121, г. Минск, ул. Притыцкого, 62, Минский завод вычислительной техники, служба маркетинга и сбыта.

Контактные телефоны: **(8-0172) 53-42-89, 53-01-09.**

Если у вас есть проблемы с электронным импортным оборудованием, обратитесь к нам.

Государственное предприятие:

— изготовит взаимозаменяемые аналоги импортных устройств, печатных плат, блоков на отечественной элементной базе;

— подготовит необходимый комплект документов (схема электрическая, аналоги импортных ЭРЭ, диагностика, методика испытаний) для выполнения ремонта;

— выполнит ремонт с гарантией.

Даже если у вас есть СКВ — не спешите тратить ее на закупку ЗИП за рубежом, позвоните нам.

Телефон в Харькове: **(057-2) 47-13-43, 22-74-60. СУ «ОГРА».**

Ладижинська ДРЕС відвантажує вагонами-цементовозами суху золу кам'яновугільну підприємствам будіндустрії, яка застосовується для виготовлення:
бетону і залізобетону;
будівельних розчинів;
асфальтобетону;
силікатної цегли.

Суха зола економить цемент, покращує технологічні якості, частково заміняє пісок.

Суха зола відповідає ГОСТ 25818-91.

Наша адреса: 288356, Вінницька область, Тростянецький р-н, м. Ладижин, ДРЕС.

Тел. (04343) 6-17-36.

Ковельская швейная фабрика реализует в неограниченном количестве утепленную спецодежду — куртки и костюмы мужские, безрукавки женские, рукавицы рабочие хлопчатобумажные утепленные и холодные.

Наши реквизиты: г. Ковель, п/и 264410, ул. Независимости, 125, телетайп 266658 «Орион», тел. 2-21-78, 2-10-95.

ЕР30

Комерційний центр «ПОДОЛЯНКА»

Сезонний розпродаж копіювачів ЕР-30 за безготівковим рахунком

7 копій на хвилину; гарантоване сервісне обслуговування; запас витратного матеріалу - на 10000 копій; ціна - 175000 крб.

Звертайтеся за адресою: м. Київ, вул. Сагайдачного, 31. Тел.: (044) 416-55-06, 416-55-09.

Копіювач ЕР30 - це якість та оперативність у роботі.

Футбол

ДВА РІШЕННЯ СУДДІВСЬКОГО КОМІТЕТУ

Першого матчу національного чемпіонату в Рівному чекали особливо. Ще б пак, місцевий клуб «Верес» здобув право виступати у вищій лізі українського футболу. Але, на жаль, поєдинок рівненців проти львівських «Карпат» не став святом. І виною тому було суддівство арбітра з Донецька Євгена Канани.

Щоправда, по гарячих слідах преса звинуватила суддю лише в тому, що він безпідставно призначив пенальті у ворота львів'ян, коли до завершення зустрічі лишалося п'ять хвилин. То була головна претензія до Канани. Втім, як з'ясувалося, в тому епізоді рефері прийняв абсолютно вірне рішення...

З десяток разів переглянули члени виконкому суддівського комітету Федерації футболу на своєму спеціальному засіданні, на яке запросили і Є. Канану, плівку відеозапису гри «Верес» — «Карпати». І дійшли одностайного висновку, що порушення було і одинадцятиметровий призначений цілком справедливо.

Але члени виконкому побачили й інше. Коли суддя вказав на одинадцятиметрову позначку, футболісти «Карпат» і тренери команди кинулися до нього. Штовхали, кричали, вимагали відмінити рішення. За дії «атакуючих» Бенька і Козака, які аж ніяк не відповідали футбольному кодексові, Канана мав показати відповідно червону і жовту картки. Та не зробив цього, навіть не записав про ці факти в протоколі зустрічі, не подав рапорту. Одне слово, не виявив принциповості й рішучості. Оце — головні помилки донецького арбітра. До того ж, відеопереглял показав, що протягом матчу він припустився ще ряду методичних прорахунків.

Голова суддівського комітету Костянтин Вихров запропонував відлучити Канану від суддівства на місяць і умовно дискваліфікувати до кінця першого кола чемпіонату. Пропозиція не дістала підтримки у більшості членів комітету. Вирішили обмежитися суворим попередженням і умовною дискваліфікацією.

Однак у справу втрутилося керівництво Федерації футболу, зокрема її президент Віктор Банников, вважаючи, що таке покарання до смішного мале. Тоді й було прийняте друге рішення і остаточне: усунути від суддівства на місяць і умовно дискваліфікувати до кінця першого кола.

Ще два арбітри: О. Гуртовий (Куп'янськ) і В. Бровченко (Вінниця) протягом певного часу не судитимуть матчі чемпіонату. Перший доти, доки не напише пояснення відносно свого незадовільного арбітражу, а другий не братиме свисток у руки протягом місяця.

З усього видно: Федерація футболу України має серйозний намір навести порядок у суддівстві.

Віктор ГЕНЧУК.

І «ТАВРІЯ» ДОЛАЄ БАР'ЄР

«Таврія» (Україна) — «Шелбурн» (Ірландія). 2:1 (2:1). Повторний матч попереднього етапу розіграшу Кубка європейських чемпіонів. Сімферополь. Стадіон «Локомотив». Голи: Шевченко (8), Шейхаметов (13) — у господарів; Даллі (41) — у гостей.

«Таврія» виступала в такому складі: Колесов, Шевченко, Турчиненко, Головко, Волков, Воронезький, Опарін, Гудименко, Полстянов, Вишняускас (Новиков, 63), Шейхаметов (Алібаєв, 75).

Нагадаємо, що в першому матчі, який два місяці тому проходив у Дубліні, було зафіксовано нічию — 0:0. Отже, вдома чемпіона України влаштовувала тільки перемога з будь-яким рахунком. І «Таврія» подолала цей досить важкий психологічний бар'єр.

Зрозуміло, що дублінський «Шелбурн» до європейської еліти не віднесеш. Але це організована, відмінно підготовлена фізично команда. А ще ірландці, як і годиться мешканцям Британських островів, вправно грають головою. В кінці першого тайму, вже ведучи перед 2:0, кримчани поступилися на кілька хвилин ініціативою — і «Шелбурн» не забарився скоротити розрив у рахунку.

І хоч українська команда ще не має потрібного досвіду виступів на подібному рівні, її гравці досить упевнено провели другий тайм, не збилися на відбійну гру в захисті; хоч гості дуже на це розраховували, а чітко контролювали середину поля і гостро атакували. Таким чином, «Таврія» гратиме в 1/16 фіналу розіграшу. Її суперник — «Сьйон» (Швейцарія).

ПОСТРАЖДАЛИ ЧЕРЕЗ... СТРАЙК

Через страйк авіаторів і залізничників не було проведено п'ять матчів 1/16 розіграшу Кубка України: «Нива» Вц. — «Зоря»-МАЛС, «Прикарпаття» — «Кривбас», «Сокіл» Лв. — «Динамо» К., «Газовик» — «Дніпро» Дн., «Темп» — «Буковина».

Вони, як і зустрічі СК «Одеса» — «Чорноморець», «Шахтар» Пг. — «Таврія», сподіватимемося, будуть зіграні, коли полетять літаки і помчать потяги. А от результати поєдинків, які все ж, попри все, відбулися: «Хімік» Жт. — «Волинь» — 1:1, «Локомотив» Рв. — «Нива» Тр. — 0:0, «Поліграфтехніка» — «Металіст» Х. — 1:2, «Евіс» — «Карпати» Лв. — 1:0, «Хімік» Св. — «Шахтар» Дн. — 4:3, «Явір» — «Кремінь» — 0:3, «Нафтовик» — «Торпедо» — 1:0, «Динамо»-2 К. — «Верес» — 2:2, «Шахтар»-2 Дн. — «Металург» Зп. — 0:0.

Атакує київський «Будівельник».
Фото Миколи БОЧКА.

«Пресинг» готується

Ми вже розповідали про команду «Арт-обстріл», яка 13 вересня о 16.00 гратиме в шоу-матчі, організованому газетою «Киевские ведомости» на полі Республіканського стадіону в Києві. А тепер кілька слів про іншого учасника поєдинку — журналістський клуб «Пресинг».

— Наш клуб в нинішньому сезоні провів уже багато матчів: з командами студентів-іноземців, випускників КДІФК, слухачами академії міліції, дипломатами, акредитованими в Україні, «Енергією» (селище Першотравенськ Житомирської області) та іншими. І жодного не програв, — розповідає тренер «Пресингу», викладач Київського інституту фізкультури Віктор Догодайло. — А от з артистами на такому серйозному рівні ми ще не зустрічалися. Постараємося й цього разу не схибити.

— Познайомте, будь ласка, з вашим колективом...

— В команді представлені журналісти з багатьох видань, радіо і телебачення: В. Чамара (Укрінформ), О. Білик, В. Суддя, В. Браницький (усі — «Голос України»), Д. Александренко, Ю. Сай, Ю. Корзаченко (усі — «Спортивна газета»), О. Липенко, О. Швець, В. Мирський (усі — «Киевские ведомости»), В. Рекунов («Робітнича газета»), В. Виховавець, В. Кулеба (обидва — «Независимость»), Ю. Бондар («Молодь України»), І. Кононучук («Демократична Україна»), М. Левицький («Матч», Донецьк), В. Щербачов, С. Савелій, В. Кардаш (усі — Українська телерадіокомпанія)...

Кілька слів про ще один колектив, який візьме участь у святі. Це шоу-група клоунів «Арт-обстріл». Веселі хлопці закликатимуть глядачів на трибуни, розважатимуть усіх, а в перерві матчу збираються зіграти в футбол з... дівчатами з театру «Жарт». Утім, не розкриватимемо всіх секретів автора сценарію свята, популярного поета Юрія Рибчинського. Приходьте і все побачите самі.

Віктор ОЗЕРЧУК.

Телебачення

СУБОТА
5 вересня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 УТН.
10.25 П. Куліш. «Байда — князь Вишневецький». Вистава Запорізького музично-драматичного театру ім. Щорса. У перерві — 11.40 УТН.
13.00 Телефото на згадку. В. Білоножко.
13.40 Прем'єра документального фільму «Великий концерт народів, або Дихання Чейн-Стокса».
16.00 Доброго вам здоров'я. Наступ на глаукому.
16.50 Художній телефільм «Гостя з майбутнього». 5 серія.
17.55 Концерт студентського хору з Лос-Анджелеської церкви «Благодать» (США).
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Пригоди Мюнхгаузена».
19.30 Пам'яті блаженнійшого патріарха кардинала Йосипа Сліпого. Відеорепортаж.
20.50 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Художній фільм «Двоє та одна».
22.55 УТН.
23.10 Арт-майдан.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

6.00 Новини.
6.30 Суботній ранок ділової людини.
7.30 У світі двигунів.
8.00 Марафон-15 — малятам.
8.55 «Котовасія». Мультфільм.
9.50 Як досягти успіху.
10.05 Очевидне — неймовірне.
10.35 Музичний кіоск.
11.20 Грай, гармонь.
12.35 Прем'єра документального телефільму «Друга дійсність». Фільм 1.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Задзеркалля. Художній фільм «Казка про відважного коваля».
15.55 Червоний квадрат.
16.35 ТБ «Нева».
16.55 «Єноти». Мультфільм (Канада).
17.20 Щасливий випадок.
18.20 Вперше на телеекрані. Художній фільм «До першої крові».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Один день біля моря. Співає С. Ротару.
21.55 До і після опівночі. У перерві — 23.00 Новини.
23.35 «Голуба леді». Художній фільм.

КАНАЛ «РОСІЯ», II ПРОГРАМА УТ

7.00 Вісті.
7.50 Складчина.
8.30 Світ спорту очима фірми «Жіллетт».
9.00 Якщо вам після...
9.30 Музичне село.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
13.00 Вісті.
13.20 Денний сеанс. «Попелюшка». Художній фільм.
14.40 Відкритий чемпіонат США з тенісу
15.35 «Я стомився від XX століття»... Літературно-музична композиція.
16.05 Прем'єра мультфільму «Жар-птиця» (Японія). 1 серія.
17.05 Київська панорама.
17.25 Кінозустрічі.
18.40 Художній фільм «Меланхолійний вальс».
19.55 Група «І. М. Ф.» (Великобританія).
20.40 «Карнавал». Художній фільм. 1 серія.
22.00 Вісті.
22.20 «Карнавал». Художній фільм. 2 серія.

ПРОГРАМА «ТЕТ-А-ТЕТ»

11.00—13.10 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
11.00 Мультфільми.
11.20 Худ. фільм «Айболить-66».
13.00 Відеомузика.
13.10 «Минуле». Історія в фільмах. Худ. фільм «Кутузов».
15.10 Дебора Браун і джаз-оркестр О. Лундстрема.
16.25 «Біблія — погляд на світ». 12 серія.
16.55 Футбол. Чемпіонат Росії. «Спартак» (Москва) — ЦСКА.
18.55 Студія телепрограм «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.55 Мультфільми.
19.10 Худ. фільм «Рись виходить на стежку».
20.55 Відеомузика.
21.10 Худ. фільм «Друге я». Комедія.

Посміхніться

Мал. Віктора КУДІНА.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46. телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-44.

⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 448,154.

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311168.

1 2 3 4 5 6 7 8 9